

บทที่ 5

ลักษณะของความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิสภา-รัฐสภา

มีผู้กล่าวว่า "พรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองเป็นทวีคูณของความขัดแย้ง และ ความขัดแย้งกับพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้"¹ กลุ่มวุฒิสภา-รัฐสภา ก็เป็นกลุ่มทางการเมืองกลุ่มหนึ่งซึ่งหลีกเลี่ยงความเป็นจริงดังกล่าวไปไม่ได้ ทั้งนี้เพราะการเป็นทวีคูณของบุคคลจำนวนหนึ่งย่อมไม่สามารถทำให้บุคคลมีแนวความคิดเห็นที่ตรงกันทั้งหมดได้ ขณะเดียวกันผลประโยชน์ของแต่ละบุคคลในการเข้ามารวมกลุ่มกัน ก็อาจมีความแตกต่างกันออกไป ปัจจัยทั้งสองประการดังกล่าว ก็เพียงพอที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้แล้ว อย่างไรก็ตามก่อนที่จะทำการศึกษาลักษณะของความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิสภา-รัฐสภานี้ ผู้วิจัยขอหยิบยกรายละเอียดเหตุการณ์หลังจากการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 มากล่าวถึงไว้ แล้วจึงศึกษาลักษณะแห่งความขัดแย้ง การเกิดกลุ่มย่อยขึ้นภายในกลุ่ม พฤติกรรมของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

เหตุการณ์ภายหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วภายหลังการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 นี้ กลุ่มวุฒิสภา-รัฐสภา เป็นกลุ่มทางการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์ โดยสมาชิกทั้งหมด 18 ท่านของกลุ่ม ได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น ดังนั้นกลุ่มจึงต้องทำหน้าที่ในการเลือกสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี และเทศมนตรีอีก 2 ท่าน ขณะเดียวกัน ก็จะทำหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาลคัดเลือกประธานสภาเทศบาล และรองประธานสภาเทศบาลอีกด้วย

ในเบื้องต้นของการเลือกสรรบุคคลนั้น นายวุฒิสภา จะต้องดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีอย่างแน่นอน ในขณะที่นายวุฒิสภา เคยให้สัญญาไว้กับสมาชิก 2 ท่านคือ นายจำรัส(เป)

¹ เมธา สัตบรรณทัต, "พรรคการเมืองกับความขัดแย้ง," : 41.

จะได้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรี² และนายจ่านงฯ ดำรงตำแหน่งประธานสภาเทศบาล³ ส่วนตำแหน่งเทศมนตรีอีกตำแหน่งนั้น นายเฉลิมชัยฯ จะเป็นผู้ที่ได้รับตำแหน่งไป หลังจากที่ นายรังษีฯ ได้ปฏิเสธการรับตำแหน่งใด ๆ ในการเข้าร่วมตัวกับกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้เคยกล่าวไว้แล้ว ดังนั้น นายวุฒิไกรฯ จึงเสนอชื่อบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้⁴

1. นายวุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี
2. นายจ่านง บางสมบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง เทศมนตรี
3. นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์ ดำรงตำแหน่ง เทศมนตรี
4. นายจ่านง บางสมบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง ประธานสภาฯ

แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้าจะถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2528 ได้เกิดปฏิกริยาความไม่พอใจจากสมาชิกภายในกลุ่มบางท่าน ที่เห็นว่า นายรังษีฯ ควรจะได้รับตำแหน่งเทศมนตรีแทนที่นายจ่านง (บ) สมาชิกภายในกลุ่มเหล่านี้ เป็นกลุ่มที่สนับสนุน นายรังษีฯ มาตั้งแต่ก่อนจะเข้าร่วมกับ นายวุฒิไกรฯ เมื่อ นายวุฒิไกรฯ เสนอชื่อบุคคล โดยไม่ปรากฏชื่อของ นายรังษีฯ จึงเกิดความไม่พอใจในสมาชิกของกลุ่มบางส่วน ซึ่งพอจะสังเกตได้จากคำสัมภาษณ์⁵ คือ

"...ขณะที่ คุณวุฒิไกรฯ เป็นหัวหน้ากลุ่ม ก็ไม่เคยแจ้งให้สมาชิกทราบว่า เมื่อได้แล้วใครจะได้เป็นเทศมนตรี ใครจะเป็นประธานฯ รองประธานฯ ขณะที่หาเสียงก็มีการประชุมกันหลายครั้งหลายหน ไม่เคยแจ้งให้ที่ประชุมทราบ แต่เมื่อได้รับเลือกตั้งเข้าไปแล้ว คุณวุฒิไกรฯ ถึงมาแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า จะเอาคนนั้นเป็นเทศมนตรี คนนี้เป็นเทศมนตรี แล้วจะเอาใครเป็นประธานฯ ผมเองในฐานะที่เป็นสมาชิกร่วมด้วย ก็ไม่พอใจการที่ คุณวุฒิไกรฯ จะมากำหนดตายตัวเช่นนั้น...สมาชิกต่างคนก็ต่างนั่ง แต่เกิดความกลางแคลงใจ และมีความไม่พอใจอยู่แล้ว..."⁵

² สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533 และ นายวิรัตน์ เทพสินทรัพย์, 16 กรกฎาคม 2533.

³ สัมภาษณ์นายจ่านง บางสมบูรณ์, 19 กรกฎาคม 2533.

⁴ จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานีหลายท่าน ให้คำสัมภาษณ์ตรงกัน เช่น จ.ส.ต. พัด อินทสิงห์ นายสำเร็จ จรบบุรี นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์ นายวินัยทร์ วัฒนินภาส เป็นต้น.

⁵ สัมภาษณ์ จ.ส.ต. พัด อินทสิงห์, 2 กรกฎาคม 2533.

ตั้งนั้นสมาชิกของกลุ่มบางส่วนจึงได้รวมตัวกันเพื่อประชุมลับ ที่บ้านพักของ นายวงศ์ฯ เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งเทศมนตรี จาก นายจำรัส(บ) มาเป็นนายรังษี แทน โดยมี นายประพจน์ฯ และ นายถวัลย์ฯ เป็นแกนนำใหม่ในการเปลี่ยนแปลง⁶

ตำแหน่งประธานสภาฯ ก็เช่นเดียวกัน มีแรงผลักดันในกลุ่มสมาชิกกลุ่มหนึ่ง โดยการนำของนายประพจน์ฯ ที่ต้องการให้ นายถวัลย์ฯ ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานสภาฯ แทนนายจำรัส⁷

อย่างไรก็ตาม ยังมีบุคคลอีกสองท่าน ที่มีความสำคัญในกรณีดังกล่าว นั่นคือ นายวุฒิไกรฯ และ นายเฉลิมชัยฯ ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ นายนรินทร์ฯ ที่ว่า

"... เมื่อเลือกตั้งเข้ามาได้ทั้ง 18 คนแล้ว ตัวนายฯ เองเขาก็คิดว่าจะสามารถควบคุมได้ จากจุดแรกที่มีการวางตัวไว้ ก็เพื่อต้องการฐานคะแนนเสียง โดยการชูพวก อัยการจำรัสฯ ในความคิดเห็นของผมนายฯ คงคิดว่าใน 18 คน เขาคุมได้ 10 กว่าคน ก็เลยมีการจะเปลี่ยนเอาคนที่เขาคิดว่าง่ายต่อการที่จะขึ้นมาร่วมงาน เพราะถ้าตามรูปการณแล้ว คุณจำรัสฯ เป็นคนคล่องงาน เขาอาจจะกลัว...มีการชี้ให้สมาชิกเห็นว่า ถ้าให้คุณจำรัสฯ ขึ้นไปแล้ว การทำงานของเขาจะยุ่งยาก จะทำลำบาก มีการขอให้เปลี่ยน และเอาจุดไหนชื่อ รังษี มาใช้ ว่าควรจะให้ตำแหน่ง..."⁸

คำสัมภาษณ์ของ นายเฉลิมชัยฯ ก็เช่นเดียวกัน ได้ชี้ให้เห็นว่า นายวุฒิไกรฯ มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งเทศมนตรี คือ

"...หลังเลือกตั้งเสร็จ ก็ไปคุยกับนายอดเขา นายฯ บอกว่า ไม่อยากจะได้จำรัสฯ อยากได้ รังษีฯ เพราะว่า อาจารย์จำรัสฯ เป็นข้าราชการเก่า และเป็นคนคล่องงาน ช่วงรักษาการ ชอบสอดรู้สอดเห็น อยากจะรู้ทุกเรื่อง อยากจะมีส่วนทุกเรื่อง และเป็นคนที่ชอบออกงานสนาม คล้าย ๆ ว่า เขาพูดท่อนตรงไหนก็ไปอยู่ ทำท่อนตรงไหนก็ไปอยู่ มีลักษณะ "ไฮว้อฟ" แต่ก็ไม่รู้จะ "ออฟไซด์" นายฯ หรือเปล่า เขาบอกว่าจริง ๆ แล้วไม่อยากได้ อยากได้ รังษีฯ ผมจึงมาจัดการลอบบสมาชิก..."⁹

⁶ สัมภาษณ์นายสำเริง จวบวี, 3 กรกฎาคม 2533.

⁷ สัมภาษณ์นายวิรัตน์ เทพสิงหน, 16 กรกฎาคม 2533.

⁸ สัมภาษณ์นายนรินทร์ วัฒนภาส, 18 กรกฎาคม 2533.

⁹ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย นันทนารณ, 17 กรกฎาคม 2533.

เกี่ยวกับตำแหน่งประธานสภาเทศบาลก็เช่นกัน นายเฉลิมชัย มีความเห็นว่า "...จริง ๆ แล้วมีส่วนคือ ถ้าไม่เอา อาจารย์จรัสฯ ก็ต้องไม่เอา อัยการจำนงฯ เพราะว่ามันจะเป็นปัญหา ถ้า จำนงฯ ขึ้นแล้ว ไม่เอา จรัสฯ เพราะตำแหน่งประธานสภาฯ ไม่ใช่เรื่องธรรมดา..."¹⁰

การชาวเสียงเลือกคณะเทศมนตรี ซึ่งกระทำกันที่ศาลากลางจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2528 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดฯ เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผลปรากฏว่าคณะเทศมนตรีที่สมาชิกของกลุ่มเลือกสรร คือ นายวุฒิไกรฯ เป็นนายกเทศมนตรี นายรังษีฯ และ นายเฉลิมชัยฯ เป็นเทศมนตรี

ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2528 ในการประชุมสภาเทศบาลครั้งแรก ประจำปี 2528 เพื่อเลือกตั้งประธานสภาเทศบาล จึงปรากฏว่ามีผู้ถูกเสนอชื่อ 2 ท่าน คือ นายจำนงฯ และ นายถวัลย์ฯ ผลการตรวจนับคะแนนปรากฏว่า นายจำนงฯ ได้คะแนนเสียง 6 คะแนน นายถวัลย์ฯ ได้คะแนนเสียง 12 คะแนน มติที่ประชุมเลือกให้ นายถวัลย์ฯ เป็นประธานเทศบาล ประจำปี 2528¹¹

ในระเบียบวาระที่ 3 ของการประชุมวันเดียวกันนั้น เป็นเรื่องแต่งตั้งคณะเทศมนตรี โดย นายอง ภัคดี ผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานีในขณะนั้น ได้กล่าวว่า

"...ตามที่จังหวัดได้เชิญสมาชิกสภาเทศบาลฯ ไปร่วมพิจารณาเพื่อคัดเลือกบุคคลเป็นนายกเทศมนตรีฯ และเทศมนตรีฯ ตามความในข้อ 97 หมวด 8 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภา น.ศ. 2496 เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2528 ตั้งแต่เวลา 9.00 น. เป็นต้นไป ณ ศาลากลางจังหวัดอุทัยธานีนั้น ปรากฏว่ามีสมาชิกสภาเทศบาลไปร่วมพิจารณาจำนวน 18 ท่าน และผลการพิจารณาปรากฏว่า สมาชิกสภาเทศบาลได้ เสนอแต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้เป็นคณะเทศมนตรีฯ คือ 1. นายวุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์ เป็นนายกฯ 2. นายรังษี อุทยานันท์ เป็นเทศมนตรีฯ และ 3. นายเฉลิมชัย พัฒนาการ เป็นเทศมนตรีฯ ฉะนั้น เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวง

¹⁰สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการ, 17 กรกฎาคม 2533.

¹¹สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี ครั้งที่ 1 ครั้งแรก ประจำปี 2528," วันที่ 15 สิงหาคม 2528 (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 3.

มหาดไทย ว่าด้วยข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล พ.ศ. 2496 ข้อ 98 จึงขอเสนอ
ข้อบุคคลดังกล่าวเป็นนายกเทศมนตรีฯ และเทศมนตรีฯ ต่อสภาเทศบาลฯ เพื่อให้
ความเห็นชอบและถ้าหากเห็นชอบแล้วจะได้แต่งตั้งเป็นนายกเทศมนตรีฯ และเทศมนตรีฯ
ตามความในมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ต่อไป..."¹²

ผลคะแนนเสียงสมาชิกให้ความเห็นชอบ 16 เสียง¹³ จึงทำให้นายวุฒิไกรฯ กลับเข้า
มาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีฯ เป็นสมัยที่สอง โดยมีนายรังษีฯ และนายเฉลิมชัยฯ ซึ่งต่างก็
เพิ่งเคยดำรงตำแหน่งเทศมนตรีฯ เป็นครั้งแรก ความพยายามเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง
เทศมนตรีฯสามารถกระทำได้สำเร็จ พร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงบุคคลในตำแหน่งประธานสภาฯ
และนับได้ว่าเป็นการสร้างร่องรอยของความขัดแย้งให้ปรากฏขึ้นภายในกลุ่มเป็นครั้งแรก จาก
ความไม่พอใจของนายจำรัส(บ) และนายจำนงฯ ประเด็นของการเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าดำรง
ตำแหน่งเทศมนตรีและประธานสภาฯ ในครั้งนี้ ในภายหลังได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อโจมตีซึ่งกัน
และกันเมื่อเกิดความขัดแย้งที่แท้จริงอีกด้วย

หลังจากที่ได้มีการจัด คณะเทศมนตรีแล้ว มีการประชุมตกลงกันภายในกลุ่มว่าจะมีการ
เก็บเงินเดือนของสมาชิกทุกท่าน เพื่อนำไปจัดเลี้ยงให้แก่บรรดาหัวหน้าคณะ และผู้ช่วยเหลือในการ
หาเสียง ในการนี้ นายวิรัตน์ เกตุอินทร เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งสมาชิกตกลงมอบเงินเดือนเป็น
เวลาประมาณ 3-4 เดือน รวบรวมเป็นกองทุนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกบางท่านไม่เข้า
ใจและคิดว่าเงินเดือนของตนก็ถูกเก็บไปสิ้น เพื่อตอบแทนนายวุฒิไกรฯ ที่ออกค่าใช้จ่ายไปก่อน ใน
การเลือกตั้งทั้งหมด นายวิรัตน์ฯ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า

"...เรื่องเงินตอบแทนไม่เคยมี จะมีอยู่ตอนหนึ่ง ตอนที่เขาประชุมกันเอง
เขาคุยกันเอง ระหว่างที่เขาเริ่มเลือกตั้งมาแล้ว 18 คน เขามาบ้านผม เขากล่าวว่า
สมาชิกสภาเทศบาลมีเงินเดือนคนละเท่าไร คนละ 1400 บาท คือเขาจะเอา 18 คน
มาเฉลี่ย คนละ 100 บาท เขาจะเหลือคนละ 1300 บาท ให้ผมได้เป็นสมาชิกเงิน
เดือนด้วย เขาคุยกันเอง ผมบอกผมไม่เอาหรอก เขาอย่างเห็นว่า เรามีหัวหน้าคณะ
เราเรียกเขามาช่วยหาเสียง เราเริ่มปากว่าจะเลี้ยงเขาเท่านั้นเอง การเลี้ยงในตอน

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4-5.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

นั้นมันเลี้ยงกันเป็นร้อย ๆ โตะ ใช้เงินเป็นตั้ง 60,000-70,000 บาท โตะละ 500 บาท เครื่องต้มก๊ออะไรอีก ก็ 60,000-70,000 บาทใช้ไหม เลี้ยงที่สมาคมฯ ผมก็ถามเขาว่า เอาอย่างนี้แล้วกัน คุณก็ชำระเงินมา 5-6 เดือน คุณไม่รับเงินเดือนเลย 5-6 เดือน ผมจะเอาเงินจำนวนนี้มาเลี้ยงหัวคะแนนเขา และจะพาหัวคะแนนเขาไปเที่ยวได้ เท่านั้นเอง..."¹⁴

ประเด็นดังกล่าว เป็นการสร้างความคลางแคลงใจให้แก่สมาชิกบางท่านที่มีต่อ นายวุฒิไกรฯ และนายวิรัตน์ฯ เป็นอย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสมาชิกโดยส่วนใหญ่ของกลุ่มมองเห็นว่าเป็นการตอบแทนและช่วยเหลือหัวหน้ากลุ่ม เพราะเป็นผู้ที่สามารถนำสมาชิกของกลุ่มได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทั้งหมด ประเด็นดังกล่าวจึงยังไม่ก่อให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงใด ๆ แต่ก็ถูกหยิบยกมาเป็นข้อโจมตีเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างนายวุฒิไกรฯ และนายวิรัตน์ฯ ซึ่งค่อนข้างจะสนิทสนมมากจนเกินไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นายวิรัตน์ฯ เข้ามาจับบทบาทในการกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานของเทศบาล โดยอาศัยความสัมพันธ์ที่มีต่อนายวุฒิไกรฯ นั้นเอง ดังจะกล่าวต่อไป

การปฏิบัติงานหน้าที่ของนายกเทศมนตรีของนายวุฒิไกรฯ เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในภายหลัง ซึ่งผู้วิจัยจะขอหยิบยก 2 ประเด็นสำคัญมาใช้ คือ

1) การใช้อำนาจตามหน้าที่เพื่อสร้างฐานคะแนนเสียง

นับตั้งแต่ที่นายวุฒิไกรฯ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีในสมัยแรก ได้พยายามใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมากมายหลายประการ เพื่อเป็นการสร้างฐานคะแนนเสียงให้กับตนเอง และเมื่อได้รับตำแหน่งนายกเทศมนตรีอีกเป็นสมัยที่สอง ก็เช่นเดียวกัน นายวุฒิไกรฯ เคยกล่าวไว้ในการประชุมสภาเทศบาล หลังจากที่ได้บริหารกิจการเทศบาล เป็นระยะเวลาหนึ่งว่า

"...ผมขอเงินสองล้านครึ่ง ท่านว่าผมเลี้ยงไหม ถ้าผมโยนเงินสองล้านทั้ง โครมผมไม่ต้องเรียกประชุมสภาอีกแล้ว เรื่องเงินไม่มีประชุมในคราวหน้าผมก็สบายใจ ผมจะไม่เลี้ยงทำไม ผมอยู่เทศบาลอีก 8 ปี อีก 8 เดือน ผมก็อยู่ได้ใช้ไหมครบท่าน ผมจะเลี้ยง

¹⁴สัมภาษณ์นายวิรัตน์ เทพสินธพ, 16 กรกฎาคม 2533.

ครับท่าน ผมจะเสี่ยง ผมถึงบอกว่าต้องขอ สองล้านก็ต้องขอ เอามา เอามาไม่เป็นไร
ทุกอย่างที่เราทำได้ เป็นฐานเสี่ยงทั้งหมด..."¹⁵

นี่ก็คือนายวุฒิไกรฯ ได้ใช้อำนาจหน้าที่ในฐานะนายกเทศมนตรีที่เป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับ
กับสาธารณูปโภคของเทศบาล กล่าวคือ สามารถที่จะจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้อง
ถิ่น เช่น การประปา ถนนหนทาง ท่อระบายน้ำ การตลาด โรงฆ่าสัตว์ และการสาธารณสุข เป็น
ต้น¹⁶ สิ่งเหล่านี้ทำให้นายวุฒิไกรฯ สามารถสร้างชื่อเสียง และสามารถเอาใจประชาชนในท้อง
ถิ่น เป็นการสร้างคะแนนนิยมให้กับตนเอง ในขณะที่สมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นผู้สมาชิกสภา
เทศบาล ก็ไม่สามารถที่จะเป็นผู้ตัดสินใจให้มีการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวได้

นอกจากนี้ ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างฐานคะแนนเสียงที่มีความสำคัญ และแทบทุก
เทศบาลมักเป็นแบบเดียวกัน ก็คือ การที่ นายกเทศมนตรี มีอำนาจในการบริหารงานบุคคลของ
เทศบาล กล่าวคือ นายกเทศมนตรีมีอำนาจที่จะบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงานเทศบาล
ตั้งแต่ระดับ 4 ลงมา รวมถึงอำนาจในการพิจารณาให้ความดีความชอบด้วย¹⁷ นอกจากนี้ ยังมี
อำนาจในการรับลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวเข้าทำงานในเทศบาลอีกด้วย อำนาจหน้าที่ดัง
กล่าวทำให้นายกเทศมนตรีสามารถนำเอาระบบอุปถัมภ์ (spoils system) เข้ามาใช้กับเทศบาล
ด้วยการแต่งตั้งบุคคลที่สนับสนุนตน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเป็นพนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ
และลูกจ้างชั่วคราว อันเป็นการให้รางวัลทางการเมืองแก่บุคคลที่สนับสนุนตน

ในลักษณะเดียวกันกับที่กล่าวมาข้างต้น นายวุฒิไกรฯ รับบุคคลเข้าทำงานในเทศบาลเป็น
จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ช่วงระยะเวลา 2-3 ปี หลัง
จากที่นายวุฒิไกรฯ รับตำแหน่งนายกเทศมนตรี มีลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว เพิ่มขึ้นถึง

¹⁵ วุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์, คำกล่าวใน "เทปเปิดใจสภา" จากการประชุมสภา
เทศบาลฯ สมัยสามัญ (สมัยที่ 2) ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2531.

¹⁶ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล
(ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2517 มาตรา 53.

¹⁷ พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ. 2519 (มาตรา 10 และ 11),
ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 93 ตอนที่ 109 ลงวันที่ 8 กันยายน 2519 มาตรา 53.

ประมาณ 100 คน ในขณะที่มีลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวอยู่ประมาณเกือบ 300 คน¹⁸ อย่างไรก็ตาม บรรดาลูกจ้างที่เข้ามาทำงานใหม่นั้น มิได้เป็นผู้ที่นายวุฒิไกรฯ นำเข้ามาเองทั้งหมด มีลูกจ้างจำนวนมากที่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกของกลุ่มหลาย ๆ ท่าน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นญาติพี่น้องของสมาชิกนั่นเอง การตัดสินใจขั้นสุดท้ายคือจะรับหรือไม่รับบุคคลนั้นเข้าทำงานอยู่ที่นายวุฒิไกรฯ เพียงคนเดียว ทำให้นอกจากลูกจ้างของเทศบาลจะเป็นผู้ได้รับการอุปถัมภ์จากนายวุฒิไกรฯ แล้ว ยังมีบุคคลกับสมาชิกของกลุ่มเพิ่มมากยิ่งขึ้นไปอีก

2) การให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นมากกว่าเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล

การเปลี่ยนแปลงบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งเทศมนตรี จากนายจำรัส(บ) มาเป็นนายรังษีฯ นั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวความคิดประการหนึ่งของนายวุฒิไกรฯ เกี่ยวกับการรักษาไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองที่มีความต้องการบุคคลที่ง่ายต่อการจะชักนำขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าว¹⁹ หรือต้องการที่จะควบคุมบุคคลผู้จะมาดำรงตำแหน่งเทศมนตรีเอาไว้ เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงแล้วนายวุฒิไกรฯ จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับตำแหน่งเทศมนตรี ขณะเดียวกัน ในสภาเทศบาลนายวุฒิไกรฯ ก็สามารถควบคุมคะแนนเสียงข้างมากเอาไว้ได้ตลอด โดยอาศัยความสัมพันธ์ของสมาชิกที่มักตนและโยงใยแห่งระบบอุปถัมภ์ที่ทำให้สมาชิกต้องตอบแทนบุญคุณ

นายวุฒิไกรฯ จึงมักจะดำเนินงานโดยไม่คำนึงถึงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากสมาชิกกลุ่ม แต่มีบุคคลหนึ่งซึ่งนายวุฒิไกรฯ มักปรึกษาหารือ ร่วมวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นประจำ ก็คือ นายวิรัตน์ เทพสิรินทร์ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของนายวิรัตน์ฯ ที่ว่า

"...ผมเป็นเพื่อนนายฯ เวลาทำงานในเทศบาลผมจะต้องรู้หมด แม้แต่กระทั่ง 2 ชั้น เวลาประชุม ออกท. และบรรจุพนักงานอะไรก็จะทราบ นายฯ จะไม่ปรึกษาใคร แต่จะมาปรึกษาเรา จะปรึกษาผมหมด ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน การงบประมาณ หรือว่าจะวางถนนเส้นไหน ผมนี่จะเป็นผู้วางให้เขา ไม่ว่าจะ เป็นวงเวียนปลา หอนาฬิกา สวนสองร้อยปี และงบประมาณที่ออกมาใหม่ การสร้างเขื่อนริมน้ำ ... พุดง่าย ๆ ว่า ถ้าเห็นเขา ต้องเห็นผม คุณคงไม่ค่อยเห็นเทศมนตรีอะ..."²⁰

¹⁸ สำนักงานปลัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "ทะเบียนรายชื่อและประวัติของลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราวของเทศบาลเมืองอุทัยธานี ประจำปี 2528-2533" (เอกสารอัดสำเนา).

¹⁹ สัมภาษณ์นายนิรันทร วัฒนินาส, 18 กรกฎาคม 2533.

²⁰ สัมภาษณ์นายวิรัตน์ เทพสิรินทร์, 16 กรกฎาคม 2533.

นายวิรัตน์ฯ ได้เข้าไปมีบทบาทค่อนข้างสูงในการบริหารกิจการของเทศบาลในขณะนั้น แม้ว่าจะไม่ได้ดำรงตำแหน่งใด ๆ เลยในเทศบาล แต่ด้วยความที่เป็นเพื่อนที่ให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างนายวุฒิไกรฯ และนายวิรัตน์ฯ ทำให้นายวิรัตน์ฯ เข้าไปมีความเกี่ยวข้องกับกิจการของเทศบาลทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ตลอดจนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน ที่กล่าวว่านายวิรัตน์ฯ เข้าไปมีส่วนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมนั้น กล่าวคือ โดยทางอ้อม นายวิรัตน์ฯ สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะผ่านนายวุฒิไกรฯ ตามที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง ส่วนโดยทางตรงนั้น นายวิรัตน์ฯ เข้าไปมีส่วนกับกิจการค้าธุรกิจกับเทศบาลในหลายรูปแบบ เช่น การจ้างเหมาก่อสร้าง การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การที่นายวิรัตน์ฯ มีโอกาสดังกล่าวก็เพราะการที่นายวุฒิไกรฯ ในฐานะนายกเทศมนตรีมีอำนาจในด้านการเงินและการจ้างตามกฎหมาย ตั้งแต่เป็นผู้วางนโยบายในการจัดหาวัสดุ เป็นผู้อนุมัติในการจัดหาวัสดุ เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการในการจัดหาวัสดุ เป็นผู้วางนโยบายในการจ้างในการก่อสร้างต่าง ๆ ของเทศบาล เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการในการจ้าง เป็นผู้อนุมัติการจ้าง และเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินในการจัดหาวัสดุและการจ้าง²¹ นายวุฒิไกรฯ จึงสามารถชี้แนะให้กิจการของเทศบาลเข้าไปพัวพันกับกิจการของนายวิรัตน์ฯ เช่น กรณีการจัดซื้อถังน้ำมันเพื่อตัดแปลงเป็นถังขยะ แจกจ่ายแก่ประชาชนในเขตเทศบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นภาระอันช่วยผลประโยชน์ทางการค้าและธุรกิจแก่นายวิรัตน์ฯ เป็นอย่างยิ่ง

เหตุการณ์ภายหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 ที่ผู้วิจัยกล่าวมาทั้งหมดนี้ ได้เกิดขึ้นในหลายช่วงเวลาด้วยกัน ในบางช่วงเวลานั้นเกิดขึ้นภายหลังมีความขัดแย้งขึ้นแล้ว เช่น การบรรจุบุคคลเข้าเป็นลูกจ้างของเทศบาล กรณีนายวิรัตน์ฯ เป็นต้น แต่เนื่องจากผู้วิจัยมองเห็นว่า เหตุการณ์ดังกล่าวควรมานำมากล่าวพอสังเขปไว้ก่อน เพื่อเป็นประโยชน์และทำให้การวิเคราะห์ถึงปัญหาความขัดแย้งได้ง่ายขึ้น

²¹ กระทรวงมหาดไทย, "ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดหาวัสดุของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2518" และ "ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ้างของหน่วยบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2518" (เอกสารอัดสำเนา).

มูลเหตุแห่งความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิปกร-วังษี

ความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิปกร-วังษี ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองท้องถิ่นของเทศบาลเมืองอุทัยธานีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะบุคคลที่เกิดความขัดแย้งกันขึ้น ต่างก็ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่ายบริหารของเทศบาลเมืองอุทัยธานี กล่าวคือ ระหว่างนายวุฒิปกรฯ นายกเทศมนตรี และนายเฉลิมชัยฯ เทศมนตรี ผลกระทบต่อการเมืองการบริหารของเทศบาลเมืองอุทัยธานีที่พอจะมองเห็นได้ชัดเจนก็คือ การลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนายวุฒิปกรฯ โดยมีความต้องการจะเปลี่ยนแปลงคณะเทศมนตรี ในราวปลายปี พ.ศ. 2532 แต่ผลสุดท้าย นายวุฒิปกรฯ ซึ่งสามารถกลับเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยที่สามได้เพียง 18 วัน ก็ถูกคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงถึงแก่ชีวิต เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2533

แต่ที่จริงแล้ว ความขัดแย้งระหว่าง นายวุฒิปกรฯ และนายเฉลิมชัยฯ เกิดขึ้นตั้งแต่ภายหลังการเลือกตั้งผ่านพ้นไปได้ไม่นาน กล่าวคือ ประมาณ 3 เดือน หลังจากที่ได้รับแต่งตั้งเข้าดำรงตำแหน่งในคณะเทศมนตรี ในปี พ.ศ. 2528 แต่ในขณะนั้นไม่ปรากฏพฤติกรรมความขัดแย้งชัดเจนเท่าใดนัก นอกเสียจาก เป็นที่รับรู้ภายในกลุ่ม และผู้ที่มีความใกล้ชิดบุคคลทั้งสองเท่านั้น พฤติกรรมความขัดแย้งเริ่มเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อสายตาของประชาชน ในราวกลางปี พ.ศ. 2532 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกล่าวหาโจมตีจุดบกพร่องซึ่งกันและกัน โดยอาศัยหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่นเป็นสื่อ ทำให้ประชาชนรับรู้และวิพากษ์วิจารณ์กันต่าง ๆ นานา ในส่วนของพฤติกรรมความขัดแย้งจะยังไม่กล่าวถึง แต่จะขอวิเคราะห์ถึงมูลเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเป็นลำดับแรก

มูลเหตุแห่งความขัดแย้งนั้น ผู้วิจัย ได้ค้นคว้าหาข้อมูล โดยการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มแทบทุกท่าน ค้นคว้าจากหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่น และจากการสอบถามผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ประมวลเข้าด้วยกัน และวิเคราะห์ได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างนายกเทศมนตรี และเทศมนตรีนั้นเกิดจากสาเหตุหลักดังต่อไปนี้

1. การเรียกร้องอำนาจทางการเมืองการบริหารท้องถิ่น

ในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะเทศมนตรีนั้น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 39 วรรคแรก บัญญัติไว้ว่า "ให้คณะเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลตามกฎหมาย โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นหัวหน้า" แสดงให้เห็นว่า นายกเทศมนตรี และเทศมนตรี ต่างต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตาม ใน

ทางปฏิบัติ จะพบว่า มีแนวทางการบริหารกิจการของเทศบาล 2 แนวทางด้วยกัน

1.1 นายกเทศมนตรี แบ่งอำนาจแก่เทศมนตรี

แนวทางนี้ นายกเทศมนตรีจะเพียงแต่เป็นผู้ควบคุม ดูแล การบริหารงาน เท่านั้น โดยปล่อยให้เทศมนตรีมีอำนาจตัดสินใจด้วยตนเอง และเสนอผ่านเพื่อให้นายกเทศมนตรี รับทราบการปฏิบัติ ยกเว้นในเรื่องเกี่ยวกับ การคลังของเทศบาลและการบริหารงานบุคคลที่เป็น อำนาจหน้าที่โดยตรงของนายกเทศมนตรี

1.2 นายกเทศมนตรีรวบรวมอำนาจไว้เพียงผู้เดียว

การบริหารงานในลักษณะนี้มักจะเกิดขึ้น ในกรณีที่นายกเทศมนตรี สามารถ ควบคุมคะแนนเสียงข้างมาก หรือทั้งหมดในสภาเทศบาล การบริหารงานในเทศบาลทุกเรื่อง อำนาจในการตัดสินใจเป็นของนายกเทศมนตรีเพียงผู้เดียว เทศมนตรีมักไม่ค่อยมีความสำคัญ ดังนั้น นายกเทศมนตรีจึงสามารถอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งทางการเมือง การค้าธุรกิจ ให้กับ บุคคลใด บุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มบุคคล ได้อย่างง่ายดาย เพราะสามารถควบคุมการบริหารงานของ เทศบาลเอาไว้โดยสิ้นเชิง นั่นเอง

การบริหารงานของคณะเทศมนตรีเทศบาลเมืองอุทัยธานี ในปี พ.ศ. 2528 โดยมี นายวุฒิไกรฯ เป็นนายกเทศมนตรี นายรังษีฯ กับนายเฉลิมชัยฯ เป็นเทศมนตรี ในระยะ 3 เดือนแรก มีลักษณะเป็นแบบที่นายกเทศมนตรีแบ่งอำนาจแก่เทศมนตรี โดยมอบหมายให้นายรังษีฯ ควบคุมและดูแลการบริหารงานของกองช่าง กองสาธารณสุข ส่วนนายเฉลิมชัยฯ ควบคุมและดูแล การบริหารงานของกองการศึกษา และสำนักงานปลัดเทศบาล โดยมอบอำนาจให้เทศมนตรีทั้งสอง มีอำนาจในการสั่งการได้โดยลำพัง และเสนอเข้าคณะเทศมนตรีเพื่อลงนาม หรือรับทราบ แต่ หลังจากนั้น นายวุฒิไกรฯ ได้สั่งการให้หนังสือทุกเรื่องต้องผ่านความเห็นชอบจากตน โดยอ้างว่า ตนเข้าไปประชุมที่จังหวัดและมีบางเรื่องที่ตนไม่ทราบมาก่อน²² ประเด็นดังกล่าว สร้างความไม่ พึงพอใจให้กับนายรังษีฯ และนายเฉลิมชัยฯ อย่างมาก ขณะเดียวกันเริ่มมีการวิพากษ์วิจารณ์จาก สมาชิกของกลุ่มบางท่าน เช่น นายณรงค์ฯ นายวิเชียร(ว) และนายรินทร์ฯ เป็นต้น

นายณรงค์ฯ ซึ่งเป็นเพื่อนกับนายวุฒิไกรฯ กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

"...เฉลิมชัยฯ มีเพื่อนเป็นเทศมนตรี อยู่ที่นครสวรรค์ ที่นครสวรรค์ นายฯ เขามอบ อำนาจให้เทศมนตรีทั้ง 3 คน มีอำนาจเด็ดขาดในเรื่องที่รับผิดชอบ เฉลิมชัยฯ คง

²²สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

อยากให้นายกฯ มอบอำนาจแบบเดียวกัน แต่นายกฯ กลับมารวบอำนาจ ซึ่งผมก็คิดว่า นายกฯ ทำไม่ถูกต้อง นายกฯ ควรรับผิดชอบแต่เรื่อง งบประมาณ และการบริหารงาน บุคคล และคอยดูแลการบริหารงานให้เรียบร้อยเท่านั้น ไม่ควรเข้ามาก้าวล่วงงานของ เทศมนตรี..."²³

นายเฉลิมชัยฯ ได้เสนอความเห็นที่ "...เด็ดขาดต้องอยู่ทั้งหมด แต่ผมส่งไปแล้ว หรืออนุมัติแล้ว ผมเสนอนายกฯ เพื่อทราบก็พอ ไม่ใช่เสนอเพื่ออนุมัติ ผมอนุมัติให้นายกฯ เพื่อทราบ ผมอนุญาต เสนอนายกฯ เพื่อทราบ นายกฯ รู้เรื่องผมเหมือนกัน แต่เพียงแต่ทราบ อำนาจอนุมัติ ยังอยู่ที่ผม..."²⁴ แต่ นายวุฒิไกรฯ ไม่ยินยอม และเริ่มมีความพยายามที่จะบีบบังคับให้นายเฉลิมชัยฯ ออกจากตำแหน่งเทศมนตรีในหลายวิธีการ ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

การเรียกร้องอำนาจทางการบริหารของนายเฉลิมชัยฯ และความพยายามรวบอำนาจทางการบริหารของนายวุฒิไกรฯ ได้ก่อให้เกิดความคลางแคลงใจระหว่างกันขึ้นอย่างไม่มีความคาดคิดมาก่อน เพราะก่อนหน้านั้น บุคคลทั้งสองมีความใกล้ชิดสนิทสนม ถึงกับมีผู้เคยกล่าวไว้ว่า "นายเฉลิมชัยฯ ก็คือเลขานุการส่วนตัวของนายวุฒิไกรฯ"²⁵ แต่การที่นายเฉลิมชัยฯ เริ่มไม่ยอมที่จะเป็นผู้โอนอ่อนผ่อนตาม นายวุฒิไกรฯ ก็เพราะนายเฉลิมชัยฯ เห็นว่า ตนเองก็มีบทบาทและมีความสำคัญต่อกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ในการที่สามารถเอาชนะการเลือกตั้งมาได้เช่นกัน นายเฉลิมชัยฯ เคยกล่าวไว้ว่า

"...คนที่ถูกดึงเข้ามาโดยไม่ออกค่าใช้จ่าย ลักษณะจะเกิดบุญคุณผูกพัน ซึ่งพอเข้าไปแล้ว ว่าอย่างไรก็ตามกัน ขออะไรก็ต้องให้ แต่ว่าผมไม่ใช่อย่างนั้น เพราะผมรู้ว่าผมมีส่วนในการทำให้เขาเกิด เท่า ๆ กับที่เขาทำให้เราเกิด ถ้าบอกว่า เราเกิดเพราะเงินเขา เราก็ไม่เถียง เพราะไม่มีการรวมทุน... แต่ถ้าเราบอกว่า เขาเกิดเพราะสมองเรา เขาก็เถียงไม่ได้ จะเป็นการวางแผน การทำงานอะไรต่ออะไร ใน

²³ สัมภาษณ์นายณรงค์ ตำนานนิษฐ์, 20 กรกฎาคม 2533.

²⁴ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนากรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

²⁵ สัมภาษณ์นายธนรินทร์ วัฒนภาส, 18 กรกฎาคม 2533.

ลักษณะที่ว่าภาพของทิมที่ออกมาเป็นข่าว เป็นหนังสือพิมพ์ เป็นตัวหนังสือเป็นเสียงสเปด เกิดจากเราที่ทำให้ภาพมันออกไปสู่สาธารณชน แต่เงินที่ไปตามหัวคะแนนไม่เกี่ยวกับเรา เป็นเรื่องของเขา เพราะฉะนั้น เราก็ไม่รู้ว่ ใครทำให้ใครเกิด เพราะมันเป็น คณะฝ่ายที่หน้าหมกพอ ๆ กัน..."²⁶

ประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับการเรียกร้องอำนาจทางการบริหาร ได้กลายมาเป็นมูลเหตุแห่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างนายกเทศมนตรี และเทศมนตรี ซึ่งต่างก็เป็นสมาชิกที่มาจากกลุ่มทางการเมืองเดียวกัน และส่งผลต่อเนื่องถึงระบบทางการเมือง การบริหารของท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานี โดยเฉพาะพฤติกรรมความขัดแย้งที่อาจกล่าวได้ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของคณะเทศมนตรีแทบทั้งสิ้น

2. ผลประโยชน์ทางการเมืองของท้องถิ่น

ผลประโยชน์ทางการเมืองในที่นี้ นอกจากจะเป็นเรื่องของอำนาจทางการเมือง การบริหาร กล่าวคือ อำนาจในด้านการเงิน การจ้างตามกฎหมาย²⁷ อำนาจในการบริหารงานบุคคลของเทศบาล²⁸ และอำนาจในการเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการสาธารณสุข และสาธารณสุขการของเทศบาล²⁹ ตามที่ผู้วิจัยได้เคยวิเคราะห์เอาไว้แล้ว ยังหมายความรวมถึงข้อเสียดูแลเกียรติยศและศักดิ์ศรีอีกด้วย อำนาจเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการ เพราะสามารถที่จะบรรเทาให้เกิดผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะการเลือกกระทำสิ่งที่จะได้ผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง และละเว้นที่จะกระทำในสิ่งที่ไม่เห็นว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ นั่นคือชี้ให้เห็นว่าผลประโยชน์ทางการเมืองต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการต่อสู้แย่งชิงกันเพื่อหวังที่จะเป็นผู้ครอบครองซึ่งผลประโยชน์ทางการเมืองนั้น

²⁶ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

²⁷ กระทรวงมหาดไทย, "ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดหาพัสดุของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2518" และ "ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ้างของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2518".

²⁸ พระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานเทศบาล พ.ศ.2519, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 93 ตอนที่ 109 ลงวันที่ 8 กันยายน 2519.

²⁹ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2517 มาตรา 53.

สมาชิกสภาเทศบาลเป็นข้าราชการการเมืองของท้องถิ่น ย่อมมองเห็นว่าการเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองก็เพราะ การเมืองเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่จะให้ ได้มาซึ่งอำนาจ เพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนของบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม³⁰ การที่จะให้ ได้มาซึ่งอำนาจดังกล่าว ก็โดยการเข้าดำรงตำแหน่งในคณะเทศมนตรี เพราะนอกจากจะเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไปแล้ว ยังสามารถสร้างสรรคอำนาจประโยชน์แก่ประชาชนได้ สามารถสร้างคะแนนนิยมจากประชาชนในท้องถิ่นที่สนับสนุนตนได้ อีกทั้งอำนาจในด้านการเงินและการจ้างที่สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินการได้ เช่น ในด้านการจ้างเหมา และงานก่อสร้างของเทศบาลที่ใช้งบประมาณในจำนวนวงเงินสูง หรือแม้แต่อำนาจในหน้าที่ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานเป็นพนักงานเทศบาล ลูกจ้างประเภทต่าง ๆ ของเทศบาล และการพิจารณาความดีความชอบของพนักงานเทศบาล และลูกจ้างต่าง ๆ ตลอดจนอำนาจในการชี้แนะการดำเนินกิจกรรมสาธารณูปโภค และสาธารณูปการของเทศบาล ที่อาจก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง หรือส่งผลกระทบต่อผู้ใดผู้หนึ่งได้ เป็นต้น

ผลประโยชน์เหล่านี้ เป็นอิทธิพลเหตุปัจจัยซึ่งก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในทางการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมาชิกสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานีก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นกับความต้องการในผลประโยชน์ดังกล่าว แต่จากจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ถึง 18 คน ในขณะที่ตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลเปิด โอกาสให้เพียง 3 คนเท่านั้น ที่จะสามารถก้าวเข้าสู่เส้นทางแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองตามที่กล่าวมาแล้ว บรรดาสมาชิกที่เหลือต้องแสวงหาหนทางที่ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองด้วยวิธีการที่ตนเห็นสมควรและมีแนวโน้มว่าจะเป็นไปได้ เมื่อประกอบกันเข้ากับมูลเหตุในประการแรก กล่าวคือ การไม่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์ทางการเมืองของนายเฉลิมชัยฯ ทั้ง ๆ ที่ดำรงตำแหน่งเทศมนตรี นายเฉลิมชัยฯ จึงต้องแสดงตนเป็นผู้นำของกลุ่มที่ดำเนินการขัดแย้งกับ นายวุฒิไกรฯ ด้วยการชักจูงบรรดาสมาชิกบางส่วนให้สนับสนุนตน เช่น นายวิเชียร(ว) นายนรินทร์ฯ นายถวัลย์ฯ เป็นต้น เพื่อดำเนินการต่อสู้ในทางการเมืองกับ นายวุฒิไกรฯ มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศบาลแทน นายประพจน์ฯ ซึ่งถึงแก่กรรมนั้น การแข่งขันและการต่อสู้ในทางการเมืองท้องถิ่นเริ่มมีความรุนแรง เป็นที่ปรากฏชัดมากยิ่งขึ้น

³⁰ จุฑา สุภาพ, ระบบการเมืองเปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 185.

3. ความบาดหมางและขัดแย้งกันในเรื่องส่วนตัว

มูลเหตุของความขัดแย้งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวนี้ ผู้วิจัยจะแยกพิจารณาความขัดแย้งระหว่างบุคคล ออกเป็น 3 คู่ ด้วยกัน คือ

3.1 ความขัดแย้งส่วนตัวระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ

ความขัดแย้งได้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกับการเรียกร้องอำนาจทางการบริหารของนายเฉลิมชัยฯ กล่าวคือ ในขณะที่ นายเฉลิมชัยฯ กำลังจะแต่งงานได้มีการออกบัตรเชิญ ระบุสถานที่จัดงานเลี้ยง ณ ศูนย์เยาวชนเทศบาลเมืองอุทัยธานี ซึ่งตั้งอยู่ภายในสถานที่ของเทศบาล นายวุฒิไกรฯ ทราบเรื่องจึงสั่งห้ามจัดงานในสถานที่ของเทศบาล เป็นการสร้างความวิตกกังวลให้แก่ นายเฉลิมชัยฯ อย่างยิ่ง เพราะนอกจากระยะเวลาที่กระชั้นชิดใกล้จะถึงกำหนดวันงาน และหากเปลี่ยนสถานที่จัดงานก็จะเป็นการทำให้ นายเฉลิมชัยฯ เสียหน้า เพราะตนดำรงตำแหน่งถึงเทศมนตรี แต่ไม่สามารถจัดงานตามกำหนดการเดิมได้ ช่วงระยะเวลาสั้นที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกับ นายเฉลิมชัยฯ เรียกร้องอำนาจการบริหารงานของเทศบาล ตั้งขึ้นเป็นการทำให้ นายเฉลิมชัยฯ เข้าใจว่า นายวุฒิไกรฯ ใช้เงื่อนไขของการจัดงานแต่งงานเป็นเครื่องมือที่จะบีบบังคับให้ตนลาออกจากตำแหน่ง³¹ โดยปกติแล้ว ศูนย์เยาวชนเทศบาลเมืองอุทัยธานีถูกใช้ เป็นห้องประชุมและอบรมของบรรดาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างตลอดจนข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป นอกเหนือจากนั้นเคยใช้เป็นสนามกีฬาในร่ม เช่น กีฬาแบดมินตัน และตระกร้อ แต่ไม่เคยอนุญาตให้จัดงานรื่นเริง สังสรรค์ โตโตมาก่อน การที่ นายวุฒิไกรฯ สั่งห้ามอาจเป็นเพราะกลัวจะถูกตำหนิจากบุคคลอื่น ๆ ก็เป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าว ทำให้ นายเฉลิมชัยฯ ไม่พอใจ นายวุฒิไกรฯ เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากประเด็นดังกล่าว ความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างนายวุฒิไกรฯ และนายเฉลิมชัยฯ ไม่มีสาเหตุอื่นใดอีก นายวิรัตน์ฯ ผู้ซึ่งมีความใกล้ชิดกับบุคคลทั้งสองมาตั้งแต่ร่วมทำงานในกาเป็นฝ่ายค้านในสภาเทศบาลชุดที่แล้ว จนกระทั่ง ถึงการรวมกลุ่มทางการเมืองขึ้นมาใหม่ วิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างบุคคลทั้งสอง ไว้ว่า

"... ในฐานะที่ผมใกล้ชิดกับบุคคลทั้งสองฝ่ายมาก่อน ผมมองแล้วว่า เรื่องส่วนตัวไม่น่าจะมี เพราะว่าไม่เห็น เขาจะมีความห่วงว้ายในด้านส่วนตัวกันเลย อาชีพก็ไม่สัมพันธ์กัน

³¹ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัดนาภรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

สไตล์การใช้ชีวิตประจำวันไปคนละทาง สไตล์เรื่องผู้หญิงก็คนละแบบ การพังกีก็ไม่เล่น เหล้าก็ไม่ดื่ม ผมมองไม่เห็นเลยว่า ความขัดแย้งตรงไหนที่จะเป็น เรื่องส่วนตัวที่เข้ามา ขัดแย้งได้..."³²

3.2 ความขัดแย้งส่วนตัวระหว่าง นายวิรัตน์ กับ นายสมศักดิ์

นายสมศักดิ์ วงศ์นากนาก เป็นนักฟุตบอลที่ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาเทศบาล หรือดำรงตำแหน่งใดใดภายในเทศบาล แต่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกีฬาหลาย ๆ ประการ เป็นต้นว่า เป็นผู้มีส่วนช่วยในการหาเลี้ยงให้กับกลุ่มผู้ฝึก-วิ่งที่ลำค้ำย ทำเหล็ก และเป็นผู้คนที่ซึ่งเข้าร่วมกับนายเฉลิมชัยฯ ต่อสู้ทางการเมืองกับ นายวุฒิไกรฯ ในขณะที่ นายวิรัตน์ เป็นผู้ที่สนับสนุนนายวุฒิไกรฯ โดยตลอด

ความขัดแย้งระหว่างนายวิรัตน์ กับ นายสมศักดิ์ อาจไม่สามารถเรียก เป็นความขัดแย้งได้เด่นชัดนัก มีลักษณะเป็นการไม่ลงรอยกันมากกว่า เนื่องจากเป็นบุคคลภายนอก จึงดูเหมือนกับว่าเป็นตัวแทนของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในเทศบาล ขณะเดียวกันก็มีผลประโยชน์กลับไปเพิ่มความขัดแย้งที่มีอยู่ระหว่าง นายวุฒิไกรฯ และ นายเฉลิมชัยฯ ให้มากขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะต่างก็สนับสนุนบุคคลที่ขัดแย้งด้วยกันทั้งคู่ อย่างไรก็ตาม ความไม่ลงรอยกันระหว่างนายวิรัตน์ กับ นายสมศักดิ์ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากที่ นายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ เริ่มมีเรื่องบาดหมางใจกันแล้วนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจ กล่าวคือ³³

ทั้งนายวิรัตน์ และนายสมศักดิ์ ต่างก็เป็นสมาชิกของกลุ่มรวมมิตร ขณะนี้กลุ่มรวมมิตร จัดธุรกิจของกลุ่มอย่างหนึ่ง ก็คือ จัดหาโต๊ะและเก้าอี้สำหรับจัดงานเลี้ยง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกของกลุ่ม เมื่อมีการจัดงานเนื่องในโอกาสต่าง ๆ โดยคิดอัตราค่าบริการในราคาถูก หรือในรูปของเงินบริจาคเข้ากลุ่มแล้วแต่ความสมัครใจ ธุรกิจโต๊ะเก้าอี้ให้เข้าเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้แก่กลุ่มจำนวนมาก เพราะความต้องการเข้ามามีมาก ทำให้มีสมาชิกทำหนังสือลงทุนทำธุรกิจดังกล่าวขึ้นมาเอง นายวิรัตน์ ได้แสดงความไม่พอใจ โดยเห็นว่าเป็นการแข่งขันธุรกิจกับกลุ่มรวมมิตร ทำให้สมาชิกท่านอื่นต้องยุบเลิกกิจการลง และขายโต๊ะเก้าอี้แก่กลุ่มรวมมิตรทั้งหมด เพราะไม่ต้องถูกรื้อให้ รื้อร้าวลูกกลามออกไป

³² สัมภาษณ์นายวิรัตน์ สวณศิลป์พงศ์, 5 กรกฎาคม 2533.

³³ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย นันทนารักษ์, 17 กรกฎาคม 2533.

ต่อมา ได้มีการก่อตั้ง หอการค้าจังหวัดอุทัยธานี ขึ้น ภายใต้การนำของ นายสมศักดิ์ ด้วยท่าหนึ่ง ส่วนนายวิรัตน์ เป็นสมาชิกเช่นกัน³⁴ การเล็งเห็นถึงผลกำไรของธุรกิจโต๊ะเก้าอี้ไม้เข้า ทำให้ในที่สุด นายวิรัตน์ ก็ดำเนินกิจการลงท่นำธุรกิจดังกล่าวขึ้นมาเอง มีการเปิดโต๊ะของเข้าโต๊ะเก้าอี้ของหอการค้า ด้วย ราคาต่ำเข้าในขณะที่นั้นชดู่ละ 25 บาท นายวิรัตน์ จะหักค่าเข้าชดู่ละ 5 บาท เพื่อให้หอการค้า ได้มีรายได้พิเศษ แต่ในขณะเดียวกัน หากมีผู้ไปติดต่อโดยตรงกับนายวิรัตน์ จะคิดราคาต่ำเข้าเพียงชดู่ละ 20 บาท ทำให้ไม่มีผู้ใดคิดจะไปสั่งจองที่หอการค้า³⁵

การกระทำดังกล่าว ของนายวิรัตน์ นั้น นายสมศักดิ์ ได้เฝ้าดูมาโดยตลอด และเห็นว่า การให้ผลประโยชน์กับหอการค้า นายวิรัตน์ ไม่ได้กระทำด้วยความสุจริตใจ และมีลักษณะที่จะใช้หอการค้า เป็นเครื่องบังหน้าในการลงท่นำธุรกิจโต๊ะเก้าอี้ขึ้นมาแข่งขันกับกลุ่มรวมมิตร ทั้ง ๆ ที่ นายวิรัตน์ เคยแสดงความไม่พอใจเมื่อมีสมาชิกท่านหนึ่งเคยลงท่นำธุรกิจนั้น นายสมศักดิ์ ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการหอการค้า จึงไม่พอใจนายวิรัตน์ โดยระแคะระคายกล่าวเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ การประชุมเพื่อจัดเก็บรายได้ และรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองอุทัยธานี ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้ นายสมศักดิ์ ไม่พอใจนายวิรัตน์ มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ด้วยความใกล้ชิดระหว่างนายวิรัตน์ กับ นายวุฒิไกรฯ ทำให้ นายวิรัตน์ เป็นผู้ชนะการประชุมเพื่อจัดเก็บรายได้และรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมแห่งหนึ่ง และต่อมานายวิรัตน์ เรียกเก็บเงินจำนวนหนึ่งจากบุคคลที่มีความต้องการจะเข้าไปดำเนินการแทน³⁶ นายสมศักดิ์ทราบพฤติการณ์ดังกล่าว ของนายวิรัตน์ ถึงกับประกาศตัดขาดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในภายหลัง นายสมศักดิ์ ได้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับนายวุฒิไกรฯ อีกด้วย ก็ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง นายสมศักดิ์ กับ นายวิรัตน์ ไม่สามารถที่จะเชื่อมประสานกันได้

³⁴ หอการค้าจังหวัดอุทัยธานี, "ทะเบียนสมาชิกหอการค้าจังหวัดอุทัยธานี ประจำปี 2529" (เอกสารอัดสำเนา).

³⁵ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัทธนากรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

³⁶ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัทธนากรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

3.3 ความขัดแย้งระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับ นายสมศักดิ์ฯ

นายสมศักดิ์ฯ เคยกล่าวกับ นายวุฒิไกรฯ ภายหลังจากทราบผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการแล้วในทำนองว่า " ถ้านายวุฒิไกรฯ ทำดีตนก็จะสนับสนุนตลอด แต่ถ้าทำไม่ดีตนจะเป็นคนแรกที่ชู้ช่งประท้วง"³⁷ อย่างไรก็ตาม มูลเหตุแห่งความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างบุคคลทั้งสอง เกิดขึ้นจากการบริหารงานของกลุ่มรวมมิตร กล่าวคือ

เมื่อครั้งที่ นายสมศักดิ์ฯ เป็นประธานกลุ่มรวมมิตร ได้มีสมาชิก 2-3 ท่าน ขอยืมเงินของกลุ่มไปแล้วยังไม่ชำระคืน แต่กลับลาออกจากกลุ่มไปก่อน นายสมศักดิ์ฯ เห็นว่าเป็นเงินจำนวน ไม่มากมานักจึงอนุโลมและไม่เอาผิดกับสมาชิกที่ลาออกไปนั้น แต่ต่อมา นายวุฒิไกรฯ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานกลุ่มรวมมิตรแทน นายสมศักดิ์ฯ และหยิบยกประเด็นดังกล่าวขึ้นมาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และพิจารณาให้เอาผิดกับสมาชิกที่ลาออกไปนั้น นายสมศักดิ์ฯ ได้พยายามทักท้วงแต่ไม่เป็นผล³⁸ นายสมศักดิ์ฯ ย่อมไม่พอใจ นายวุฒิไกรฯ เพราะถือว่าเป็นการไม่ให้เกิดเกียรติแก่ตน และจงใจทำให้ตนเสียหาย

ความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ และ นายสมศักดิ์ฯ เข้าไปมีส่วนพัวพันกับการเมืองของท้องถิ่นในที่สุด และขยายวงกว้างแสดงพฤติกรรมความขัดแย้งออกไปในหลาย ๆ เรื่องให้เห็น เช่น การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศบาล การสนับสนุนกลุ่มผู้ร้องเรียนกรณีเรื่องทุจริต และประเพณีมิชอบในวงราชการ การเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อพฤติกรรมของความขัดแย้งต่อไป

โดยสรุปแล้ว มูลเหตุแห่งความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี เกิดขึ้นจากเรื่องของอำนาจทางการบริหารและผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นประการสำคัญ ในขณะที่เรื่องส่วนตัวมีผลน้อยมากต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น การที่อำนาจทางการบริหารและผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญอันส่งผลให้เกิดความขัดแย้งขึ้นนั้น พิจารณาได้จากกรณีที่ นายวุฒิไกรฯ มีความต้องการจะรวบอำนาจทางการบริหารและยึดครองผลประโยชน์ทางการเมืองดังกล่าวไว้แต่ผู้เดียวเพื่อดำเนินการจัดสรร แบ่งปันให้กับพวกพ้องของตน ในลักษณะของผู้อุปถัมภ์ที่มีต่อผู้รับการอุปถัมภ์ แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวของนายวุฒิไกรฯ ประสบกับปัญหา เนื่องจาก สมาชิกของกลุ่ม

³⁷ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนารณ, 17 กรกฎาคม 2533 และ นายรินทร์ วัฒนภาส, 18 กรกฎาคม 2533.

³⁸ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนารณ, 17 กรกฎาคม 2533.

จำนวนหนึ่ง ไม่ยอมรับ เพราะต่างก็ต้องการที่จะเป็นผู้เข้า ไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรร และ แบ่งปันทรัพยากรทางการเมืองที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นด้วย นั่นเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีความคิด เห็นที่ขัดแย้งกัน หรือ มีความแตกต่างกันในเป้าหมายเกี่ยวกับเรื่องของอำนาจการบริหารและผล ประโยชน์ทางการเมือง ขณะเดียวกัน นายวุฒิไกรฯ พยายามบีบบังคับให้ นายเฉลิมชัยฯ ทำตาม ที่ตนเองต้องการแต่ไม่สามารถกระทำได้ ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น หากความพยายามดังกล่าวยังคงมี อยู่ ความขัดแย้งก็จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และจะนำไปสู่ความแตกแยกจากกัน ในที่สุด

ก่อนที่จะกล่าวถึงพฤติกรรมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยใคร่จะวิเคราะห์ถึงการแบ่ง แยกออกเป็นกลุ่มย่อยของสมาชิกกลุ่มวุฒิไกร-รังษี เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ฝักฝ่ายทางการเมืองในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี

มูลเหตุแห่งความขัดแย้ง อันเกิดขึ้นเนื่องมาจากความพยายามในการช่วงชิงอำนาจทาง การบริหารและผลประโยชน์ทางการเมือง ระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ พร้อมทั้ง สมาชิก 2-3 ท่านนั้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นเอกภาพของกลุ่มวุฒิไกร-รังษี เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เพราะความขัดแย้งดังกล่าว ทำให้สมาชิกของกลุ่มแบ่งออกจากกันอย่างน้อยที่สุดเป็น 2 ฝ่าย ด้วย กันคือ ฝ่ายของนายวุฒิไกรฯ ผู้วิจัยจะเรียกว่า "ฝ่ายนายกเทศมนตรี" และฝ่ายของนายเฉลิมชัยฯ ผู้วิจัยจะเรียกว่า "ฝ่ายเทศมนตรี" อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพิจารณาอย่างวิเคราะห์พบว่า ยังคงมี สมาชิกของกลุ่มอีกจำนวนหนึ่งที่แฝงตัวอยู่ใน ฝ่ายนายกเทศมนตรี และฝ่ายเทศมนตรี ซึ่งสมาชิก เหล่านี้พร้อมที่จะแปรผัน ไปสู่อีกฝ่ายหนึ่ง ได้ทันที ถ้ามีการ สนองผลประโยชน์ให้เป็นที่พอใจ ดังนั้น หากมองในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ในช่วงที่มีความขัดแย้งจึงปรากฏ เพียงว่าสมาชิกของกลุ่มถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่ายเท่านั้น การที่กลุ่มวุฒิไกร-รังษี ได้รับเลือกตั้งได้ เข้ามาทำหน้าที่ในสภาเทศบาลครบ ทั้ง 18 ท่าน เป็นการแสดงให้เห็นความเป็นเอกภาพของกลุ่มและสภาเทศบาล ที่จะไม่ฝักฝักค้ำ หรือฝักฝ่ายบริหาร ที่แยกออกจากกันอย่างเด่นชัด แต่ภายหลังจากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความเป็น เอกภาพได้สิ้นสุดลง ฝ่ายเทศมนตรี ได้แสดงพฤติกรรมทางการเมืองในบทบาทของฝ่ายค้านอย่าง เต็มรูปแบบ เพียงแต่หัวหน้าของฝ่ายค้านยังคงเป็นเทศมนตรีอยู่เท่านั้น การเกิดฝักฝ่ายทางการเมืองขึ้นภายในในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี นั้น จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่า บทบาทการดำเนินงานของกลุ่ม วุฒิไกร-รังษี ได้สิ้นสุดลง เหลือไว้เพียงการดำเนินงานของฝักฝ่ายที่เกิดขึ้นใหม่ คือ ฝ่ายนายก เทศมนตรี ฝ่ายเทศมนตรี ซึ่งเนื้อแท้ของทั้งสองฝ่าย ก็มาจากกลุ่มวุฒิไกร-รังษีนั่นเอง

1. ฝ่ายนายกเทศมนตรี

เป็นฝ่ายที่ยังคงควบคุมคะแนนเสียงข้างมากในสภาเทศบาลเอาไว้ได้ ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งสิ้น 13 ท่าน โดยมี นายวุฒิไกรฯ เป็นหัวหน้า หากย้อนไปพิจารณาถึงลักษณะของการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ก็คงจะวิเคราะห์ได้ว่า สมาชิกของฝ่ายนายกเทศมนตรี เป็นบุคคลที่นายวุฒิไกรฯ ได้ทำการเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดีเพื่อเป็นฐานอำนาจให้ความสนับสนุนตนเอง ด้วยการสร้างความไว้วางใจและความยอมรับในตัวของหัวหน้ากลุ่ม ทำให้สมาชิกค่อนข้างมีความผูกพันกับหัวหน้ากลุ่มอย่างเหนียวแน่น การสร้างความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ เช่น การรับบุตร หลาน ญาติพี่น้องของสมาชิกกลุ่มเหล่านี้ เข้าทำงานเป็นพนักงานและลูกจ้างของเทศบาล เป็นต้น ทำให้สมาชิกของกลุ่มรู้สึกที่ นายวุฒิไกรฯ มีบุญคุณและต้องตอบแทน ขณะเดียวกัน ความเชื่อในความสามารถของนายวุฒิไกรฯ จากบรรดาสมาชิก โดยเล็งเห็นว่า นายวุฒิไกรฯ ยังคงมีความสามารถ มีบารมี ที่จะดำรงตำแหน่งฝ่ายบริหารต่อไปได้ ทั้งนี้เพราะผลงานและฐานะคะแนนเสียงสนับสนุนจากประชาชนค่อนข้างสูง การเข้าร่วมกับฝ่ายนายกเทศมนตรีนั้น อาจทำให้ตนได้รับโอกาสแบ่งสรรผลประโยชน์ต่อไป สมาชิกของฝ่ายนายกเทศมนตรี ประกอบไปด้วย นายวุฒิไกรฯ นายจำรัส(บ) นายจำนงฯ นายจำรัส(อ) นายวิเชียร(ส) จ.ส.ต.พัศฯ พ.ต.อ.(พิเศษ) ฝ่องฯ นายสำเริงฯ นายรังษีฯ นายสุวัฒน์ฯ นายณรงค์ฯ นายเกษมฯ และนายศุภชัยฯ

2. ฝ่ายเทศมนตรี

ประกอบไปด้วยนายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายนรินทร์ฯ นายถวัลย์ฯ และเพิ่มขึ้นอีกท่านหนึ่งจากการเลือกตั้งซ่อม คือ นางจรรยา ทำให้ฝ่ายเทศมนตรีมีคะแนนเสียงในสภาเทศบาลรวม 5 เสียงด้วยกัน นอกจากนี้ 5 ท่านดังกล่าวนี้แล้ว ยังมีบุคคลที่เข้ามาจับบทบาทและอิทธิพลต่อฝ่ายทางการเมืองนี้ เป็นบุคคลภายนอก คือ นายสมศักดิ์ฯ อีกด้วย

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในฝ่ายการเมืองกลุ่มนี้ ผู้วิจัยพอจะวิเคราะห์ได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1) ความสัมพันธ์ในแง่วัยวุฒิและคุณวุฒิ

นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) และนายนรินทร์ฯ มีความคุ้นเคยกันก่อนหน้าที่จะเข้าร่วมกับกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ด้วยเพราะมีอายุไล่เลี่ยกัน อีกทั้งนายวิเชียร(ว) และนายนรินทร์ฯ ยังเป็นเพื่อนนักเรียนรุ่นเดียวกัน นอกจากนี้ ฐานความรู้ก็ใกล้เคียงกัน รวมทั้งนายถวัลย์ฯ เอง ก็จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้แนวความคิดค่อนข้างจะไปด้วยกันได้

2) ความสัมพันธ์อันเกิดจากการเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความผูกพันอันเกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกและคณะกรรมการหอการค้าจังหวัดอุทัยธานี การเข้าร่วมก่อตั้งหอการค้าจังหวัด โดยมีแกนนำที่มีอาชีพเป็นพ่อค้า นักธุรกิจ ประมาณ 8 ท่าน โดยมีนายณรงค์ฯ นายเกษมฯ และนายสมศักดิ์ ร่วมอยู่ด้วย นอกจากนี้ ในการเลือกตั้งคณะกรรมการหอการค้า ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2528 นอกจากทั้งสามท่านที่กล่าวข้างต้นแล้ว นายเฉลิมชัยฯ ยังเป็นอีกท่านหนึ่งที่ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการหอการค้าอีกด้วย³⁹ ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ผลปรากฏว่า นายบริหารฯ และนายวิเชียร(ว) ได้รับเลือกตั้งเพิ่มเติมเข้ามาอีก⁴⁰ ทำให้ขณะนั้น มีสมาชิกสภาเทศบาลเป็นคณะกรรมการหอการค้า ถึง 5 ท่านด้วยกัน ส่วนคณะกรรมการหอการค้า ปัจจุบันมีสมาชิกสภาเทศบาลถึง 6 ท่าน คือ นายณรงค์ฯ นายเกษมฯ นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายถวัลย์ฯ และนายสุวัฒน์ฯ โดยมีนายสมศักดิ์ฯ เป็นประธานคณะกรรมการ ความสัมพันธ์อันเกิดขึ้นจากการที่เข้าร่วมมือกันทำงานภายใต้หอการค้า ทำให้สมาชิกของกลุ่มมีความผูกพันกันในระดับหนึ่ง ดังนั้น ในภายหลังที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ หรือระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับนายสมศักดิ์ฯ จึงมักจะปรากฏว่า นายณรงค์ฯ และนายเกษมฯ ก็เคยไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดของนายวุฒิไกรฯ แต่ให้ความสนับสนุนกับฝ่ายเทศบาลรี

3) ความสัมพันธ์อันเกิดจากแนวความคิดเรียกร้องอำนาจทางการบริหาร

การไม่เห็นด้วยกับนายวุฒิไกรฯ ที่ต้องการรวมอำนาจทางการบริหารไว้เพียงคนเดียว ทำให้สมาชิกซึ่งมีพื้นฐานทางการศึกษาระดับสูงจากมหาวิทยาลัยหลายท่าน วิจารณ์พฤติกรรมของนายวุฒิไกรฯ ทำให้เกิดแนวความคิดที่จะเรียกร้องอำนาจทางการบริหารกลับคืนให้แก่เทศบาลรีได้ เข้ามีส่วนร่วมด้วย มีสมาชิกเข้าร่วมกับแนวคิดหลายท่าน เช่น นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายบริหารฯ นายถวัลย์ฯ (รวมทั้งนายณรงค์ฯ ซึ่งเป็นเพื่อนของนายวุฒิไกรฯ ก็เห็นด้วยเช่นกัน) นอกจากนี้ ยังมีนายสมศักดิ์ฯ อีกท่านหนึ่งที่แสดงความไม่เห็นด้วยกับนายวุฒิไกรฯ เป็นเสียงจากบุคคลภายนอก การที่นายสมศักดิ์ฯ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และเห็นด้วยกับแนวความคิดเรียกร้องอำนาจทางการบริหารของสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายเทศบาลรี แสดงให้เห็นได้จาก

³⁹ หอการค้าจังหวัดอุทัยธานี, "บันทึกรายงานการประชุมสมาชิกสามัญหอการค้าจังหวัดอุทัยธานี," ครั้งที่ 1/2528 วันที่ 12 มกราคม 2528, หน้า 2 (เอกสารอัดสำเนา).

⁴⁰ หอการค้าจังหวัดอุทัยธานี, "บันทึกรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2530 ของหอการค้าจังหวัดอุทัยธานี," วันที่ 5 พฤษภาคม 2530, หน้า 3 (เอกสารอัดสำเนา).

คำพูดของนายสมศักดิ์ฯ ที่เคยกล่าวไว้กับนายวุฒิไกรฯ ทำนองว่า "ถ้าทำดี ก็จะมีคนสรรเสริญตลอด แต่ถ้าทำไม่ดี จะเป็นคนแรกที่ชู้ชงประท้วง" โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังจากที่ภรรยาของนายสมศักดิ์ฯ คือ นางจรรยา ได้รับเลือกตั้งซ่อมเข้าเป็นสมาชิกสภาเทศบาล และเข้าร่วมกับฝ่ายเทศมนตรี นายสมศักดิ์ฯ จึงมีบทบาทอยู่เบื้องหลังการดำเนินงานของฝ่ายเทศมนตรีอย่างเด่นชัด

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นการมองกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ภายหลังจากที่เกิดความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ แล้ว กลุ่มวุฒิไกร-รังษี ได้ถูกแบ่งจากกันเป็นสองฝ่าย แต่อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ลงไปอย่างละเอียดแล้ว จะพบว่ายังคงมีฝักฝ่ายทางเมืองอีกกลุ่มหนึ่งที่ค่อนข้างจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในแง่ที่ว่า ฝักฝ่ายทางการเมืองกลุ่มนี้จะแสดงพฤติกรรมในฐานะที่เป็นกลุ่มตัวแปรได้โดยง่าย โดยแฝงตัวอยู่ภายในฝ่ายนายกเทศมนตรีเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจะแยกให้เห็นดังนี้ คือ

1. นายณรงค์ ตำนพาทิช
2. นายเกษม แก้ววัฒนากุล
3. นายจรัส บางสมบูรณ์
4. นายจำนง บางสมบูรณ์

นายณรงค์ฯ และนายเกษมฯ แม้ว่าจะ เป็นเพื่อนสนิทกับนายวุฒิไกรฯ แต่ด้วยบุคลิกภาพของบุคคลทั้งสอง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นบุคคลที่มีความตรงไปตรงมา ยึดถืออุดมการณ์ ความถูกต้องเป็นสำคัญ ดังจะสังเกตได้จาก ในการประชุมสภาเทศบาล ปี พ.ศ. 2529 ซึ่งมีการเลือกตั้งประธานสภาฯ และรองประธานสภาฯ นายวุฒิไกรฯ ได้กล่าวว่า "...ผมใคร่ขอท่านสมาชิกว่า ถ้าหากว่าผมเสนอท่านผู้ใดเป็นประธานฯ และรองประธานฯ ผมขอรับรองท่านอย่าเสนอผู้ใดแข่งกับผมเลย เพราะว่าผมเองจะต้องรักษาความยุติธรรมให้มากที่สุด และรักษาความเป็นกลางเพื่อให้สภาฯ ยืนยงต่อไป..."⁴¹ ซึ่งนายณรงค์ฯ กล่าวแย้งในทันทีว่า "...ผมคิดว่าการเลือกตั้งประธานสภาฯ และรองประธานสภาฯ น่าที่จะเป็นหน้าที่ของสมาชิก ออกเสียงเลือกตั้งกัน เราจะใช้อำนาจเผด็จการชี้ให้คนไหนคนนั้นเป็น ผมเห็นว่าเป็นการไม่ถูกต้องเท่าที่ควร..."⁴² การเลือกประธานสภาฯ ในครั้งนั้น นายวุฒิไกรฯ เสนอชื่อ พ.ต.อ. (พิเศษ) ผ่องฯ ขณะที่นาย

⁴¹ สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยสามัญ (สมัยแรก) ประจำปี 2529," วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2529, หน้า 3 (เอกสารอัดสำเนา).

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

ณรงค์ฯ เสนอชื่อนายจำนงฯ และผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายจำนงฯ ได้ตำแหน่งประธานสภา ด้วยคะแนนเสียง 9 ต่อ 6⁴³

นอกจากนี้ ในส่วนของเหตุการณ์ความขัดแย้งที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปนั้น มีเรื่องเกี่ยวกับกรณีการร้องเรียน การทุจริตและประพฤตินิষอบในวงราชการของนายวุฒิไกรฯ นั้น นายณรงค์ฯ ก็ร่วมลงชื่อเพื่อร้องเรียนด้วย แต่เมื่อการสอบสวนยุติลง ผลปรากฏว่า นายวุฒิไกรฯ ไม่มีความผิดจริง นายณรงค์ฯ ก็ยังคงสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ ต่อไป นายณรงค์ฯ เคยกล่าวถึงในกรณีนี้ว่า "...เมื่อมองว่า พฤติการณ์ไม่ชอบมาพากล ผมก็เซ็นชื่อร้องเรียนด้วย แต่สอบสวนแล้ว ไม่ผิด ผมก็เชื่อ ไม่ตั้งใจสงสัยอะไรอีก... ผิดก็ต้องว่ากันตามผิด ถูกก็ต้องว่ากันตามถูก..."⁴⁴

นายณรงค์ฯ มีความไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมของนายวุฒิไกรฯ หลายกรณี เช่น การรวมอำนาจการบริหาร ความต้องการให้มีเทศมนตรีเวียง การใช้คะแนนเสียงสองในสามเพื่อขับนายเฉลิมชัยฯ ออกจากการเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น (ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวต่อไปในหัวข้อเหตุการณ์ความขัดแย้ง) อย่างไรก็ตาม ด้วยความเป็นพรรคพวกเพื่อนฝูงกัน ระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายณรงค์ฯ ทำให้นายณรงค์ฯ ยังคงต้องสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ ต่อไป แต่ในขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะค้าน ถ้ามองเห็นว่า นายวุฒิไกรฯ มีความผิด หรือทำไม่ถูกต้อง อีกประการหนึ่งเป็นเพราะ นายณรงค์ฯ ก็เป็นเพื่อนที่มีความคุ้นเคยกับนายสมศักดิ์ฯ อีกด้วย โดยเฉพาะเคยร่วมกันก่อตั้งหอการค้าจังหวัดอุทัยธานี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยมองว่า นายณรงค์ฯ เป็นบุคคลที่เป็นตัวแปรทางการเมืองที่สำคัญคนหนึ่ง

สำหรับนายเกษมฯ นั้น ผู้วิจัยมองว่า ความคิดเห็นค่อนข้างที่จะคล้ายคลึงกันกับนายณรงค์ฯ นายเกษมฯ เป็นเพื่อนของนายสมศักดิ์ฯ เช่นเดียวกัน การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศบาลก็ให้การสนับสนุนนางจารุฯ อย่างเปิดเผย นายณรงค์ฯ เคยกล่าวไว้ว่า "...ถ้าผมเอาอย่างไรเกษมฯ ก็คงเอาด้วย..."⁴⁵ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นายเกษมฯ เป็นตัวแปรทางการเมืองอีกท่านหนึ่ง หากแต่ต้องพิจารณาพร้อมกับนายณรงค์ฯ ด้วย

⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

⁴⁴ สัมภาษณ์นายณรงค์ฯ ด้านพานิช, 20 กรกฎาคม 2533.

⁴⁵ สัมภาษณ์นายณรงค์ฯ ด้านพานิช, 20 กรกฎาคม 2533.

นายจรัส(บ) และนายจ่านงฯ บุคคลทั้งสองเป็นพี่น้องกัน กาวลงสมัครเข้าร่วมการเลือกตั้งก็เพราะต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การชักจูงให้เข้าร่วมกลุ่มนี้ นายวุฒิไกรฯ ได้เสนอตำแหน่งทางการเมืองให้แก่บุคคลทั้งสอง กล่าวคือ ตำแหน่งเทศมนตรี และประธานสภา ตามลำดับ แต่ปรากฏว่า ภายหลังได้รับการเลือกตั้งแล้ว ไม่ได้เป็นไปตามที่นายวุฒิไกรฯ เคยให้สัญญาไว้ จึงมีคำพูดกันอยู่เสมอ ๆ ว่า "...นายวุฒิไกรฯ หักหลังท่านอาจารย์จรัสฯ และท่านอัยการจ่านงฯ..."⁴⁶ แต่ผู้ที่ดำเนินการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด คือ นายเฉลิมชัยฯ เมื่อนายวุฒิไกรฯ และนายเฉลิมชัยฯ เกิดความขัดแย้งกัน ต่างฝ่ายต่างก็อ้างเหตุผลของตนเองว่า ไม่ใช่ต้นเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้น ความเป็นจริงอย่างไรนั้น จึงไม่ใช่ที่เปิดเผยทั้งนายจรัส(บ) และนายจ่านงฯ ก็ไม่ได้แสดงออกหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด⁴⁷ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยวิเคราะห์จากพฤติกรรมของบุคคลทั้งสอง พบว่า ในช่วงแรก ได้ให้ความสนับสนุนแก่ฝ่ายเทศมนตรี สืบเนื่องได้จากการให้การสนับสนุนห่างจากรุ เมื่อครั้งที่ลงสมัครเข้าร่วมการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศบาล แต่ในภายหลังการอภิปรายและการลงมติเรื่องใด ๆ ก็ตาม ในการประชุมสภาเทศบาล มักให้การสนับสนุนแก่ฝ่ายนายกเทศมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงที่นายวุฒิไกรฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีแล้วนั้น นายจรัส(บ) และนายจ่านงฯ เคยถูกทาบทามจากฝ่ายเทศมนตรีให้เข้าร่วมกับฝ่ายตน โดยใช้ตำแหน่งทางการเมือง คือ ตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสิ่งจูงใจ แต่ฝ่ายเทศมนตรีก็ได้รับการปฏิเสธจากบุคคลทั้งสอง⁴⁸

นอกจากทั้ง 4 ท่านที่ได้กล่าวถึงแล้วนั้น นายถวัลย์ฯ ก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่มีกะเนียมวางตัวเป็นกลางต่อสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะนายถวัลย์ฯ เป็นผู้มีอาวุโส และไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง พฤติกรรมของนายถวัลย์ฯ บางครั้งก็ให้การสนับสนุนฝ่ายนายกเทศมนตรี อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า การที่นายถวัลย์ฯ เคยเกือบจะได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีมาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อก่อนการเลือกตั้งวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 แต่ปรากฏว่า นายวุฒิไกรฯ กลับได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งแทน ความต้องการของ

⁴⁶ วุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์, คำกล่าวใน "เทปเปิดใจสภา" จากการประชุมสภาเทศบาลฯ สมัยสามัญ (สมัยที่ 2) ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ.2531.

⁴⁷ สัมภาษณ์นายจ่านง บางสมบุญ, 19 กรกฎาคม 2533.

⁴⁸ สัมภาษณ์นายรินทร์ วิดีโนภาส, 18 กรกฎาคม 2533.

นายถวัลย์ฯ นั้น นายเฉลิมชัยฯ เคยกล่าวไว้ว่า "...อย่างป่าถวัลย์ฯ นี้ แยกังเดิมนั้นนะ คือแกมีหน้าที่จะเป็นนายกฯ เพียงอย่างเดียว..."⁴⁹ ได้สะท้อนให้เห็นต่อไปว่า การเข้าร่วมกับฝ่ายเทศมนตรีก็เพราะมีโอกาสที่จะได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี หรืออย่างน้อยก็เทศมนตรี ทั้งนี้เพราะความอาวุโสทั้งทางด้านอายุ และทางการเมือง แต่ถ้าหากเล็งเห็นแล้วว่า ไม่สามารถขึ้นสู่ตำแหน่งดังกล่าวได้ ก็วางตัวเป็นกลาง ไม่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

พฤติกรรมความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่น

ตามที่ได้อธิบายแล้วว่า ความขัดแย้งทางการเมืองในท้องถิ่น ในเทศบาลเมืองอุทัยธานี นั้น เป็นความขัดแย้งที่อาจเรียกได้ว่า เป็นความขัดแย้งภายในกลุ่มทางการเมืองท้องถิ่นกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเข้าไปมีบทบาทในการบริหารกิจการของเทศบาล คือ กลุ่มวุฒิไกร-รังษี นั้นเอง ความขัดแย้งนั้น เป็นความขัดแย้งที่เริ่มต้นขึ้นระหว่างบุคคลสองคนภายในกลุ่ม และขยายความขัดแย้งกว้างออกไปเป็นระหว่างกลุ่มบุคคล จุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง นั้น เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง นายวุฒิไกรฯ ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม กับ นายเฉลิมชัยฯ ผู้เป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญท่านหนึ่ง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม อาจไม่เป็นที่น่าสนใจเท่าใดนัก ถ้าหากว่ากลุ่มนี้มิได้มีส่วนในการแสดงกิจกรรมทางการเมือง ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี แต่โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว กลุ่มวุฒิไกร-รังษี เป็นกลุ่มทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่สมาชิกของกลุ่มทั้ง 18 ท่าน ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลทั้งสิ้น นอกจากนี้ ทั้งนายวุฒิไกรฯ และ นายเฉลิมชัยฯ ต่างก็ดำรงตำแหน่งในคณะเทศมนตรีอีกด้วย กล่าวคือ นายวุฒิไกรฯ ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี ขณะที่ นายเฉลิมชัยฯ ดำรงตำแหน่ง เทศมนตรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้อีกประการหนึ่งว่า เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในฝ่ายบริหารของเทศบาลเมืองอุทัยธานีด้วยเช่นกัน ดังนั้น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มวุฒิไกร-รังษีจึงส่งผลกระทบต่อระบบการเมือง การบริหารของท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานีอย่างน่าสนใจยิ่ง

ผลกระทบของความขัดแย้งระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ ได้ขยายวงออกไปกว้างขวางเข้าไปสู่สมาชิกบุคคลอื่น ๆ ภายในกลุ่ม ประกอบกับเหตุผล เรื่องความสัมพันธ์ส่วน

⁴⁹ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนการภักดิ์, 17 กรกฎาคม 2533.

ตัว และผลประโยชน์ทางการเมืองของสมาชิก ทำให้กลุ่มวุฒิปกร-รังษี เกิดฝักฝ่ายทางการเมืองขึ้นภายในกลุ่ม และในที่สุดได้นำไปสู่ความแตกแยกของกลุ่มวุฒิปกร-รังษี ในอันปลาย โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2531-2532 อันเป็นช่วงก่อนที่ จะหมดสมัยการดำรงตำแหน่งครบ 5 ปี ของสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งถึงเกือบ 2 ปีเต็ม

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น ถ้ามองในด้านความขัดแย้งระหว่างฝักฝ่ายทางการเมืองที่เกิดขึ้นก็จะเป็นการต่อสู้ และการแข่งขันทางการเมืองกันในระบบ นั่นคือการต่อสู้และการแข่งขันกันตามกฎเกณฑ์และกติกาของประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาที่จำลองมาใช้ในระบบเทศบาล เช่น การตั้งกระทู้ถาม⁵⁰ หรือการเปิดอภิปรายการปฏิบัติงานของคณะเทศมนตรีหรือ เทศมนตรี⁵¹ เป็นต้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นการต่อสู้และแข่งขันกันในสภาเทศบาลนี้เอง แต่นอกเหนือจากสภาเทศบาลแล้ว ยังปรากฏพฤติกรรมความขัดแย้งอีกมาก ซึ่งเป็น การต่อสู้และการแข่งขันกันโดยอาศัยเล่ห์กลและโอกาสต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์ที่จะเอาชนะและทำลายศักดิ์ศรี ฐานะอำนาจ และผลประโยชน์ของฝ่ายตรงข้ามลง ซึ่งในลักษณะดังกล่าวนี้ ได้ถูกถ่ายทอดสื่อสารไปยังประชาชนในเขตเทศบาลอย่างต่อเนื่อง

การแสดงออกในรูปของพฤติกรรมความขัดแย้ง ระหว่าง ฝ่ายนายกเทศมนตรี และฝ่ายเทศมนตรีนั้น แท้ที่จริงแล้ว จะปรากฏแต่เพียงผู้ที่มีความสำคัญในแต่ละกลุ่มเท่านั้นที่มีบทบาทต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นั่นคือ นายวุฒิปกร และ นายเฉลิมชัย นั่นเอง การแสดงออกของบุคคลทั้งสองที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจนถึงกรณีความขัดแย้งที่มีต่อกันนั้น เกิดขึ้นหลายกรณี อาทิ การโจมตี-ตอบโต้กัน โดยใช้หนังสือพิมพ์ เป็นสื่อ การร้องเรียน เรื่องทุจริตและประพฤตินมิชอบในวงราชการ การพยายามปลดนายเฉลิมชัยฯ ออกจากตำแหน่งเทศมนตรี และการลาออกของนายกเทศมนตรี เป็นต้น

พฤติกรรมความขัดแย้งนั้น แท้ที่จริง ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ที่กลุ่มวุฒิปกร-รังษี ได้เข้าไปบริหารกิจการของเทศบาลได้ไม่นานนัก ถ้าพิจารณาจากคำพูดของ นายวุฒิปกรฯ ในการประชุมสภาเทศบาลหลังจากเข้าไปรับตำแหน่งนายกเทศมนตรีแล้ว ประมาณ 7 เดือน ที่ว่า

⁵⁰ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 31.

⁵¹ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 34.

"... ในฐานะที่ตัวเองเป็นหัวหน้ากลุ่ม ผมอยากที่จะเรียนรู้แจ้งให้ท่านสมาชิกฯ มีโอกาสได้ทราบบ้าง เกี่ยวกับภาพพจน์ต่าง ๆ จากการทำเราเคยอยู่ร่วมกันมา หัน เลื่อนกลางไปมากพอควร มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอก ทั้งที่เราเป็นพรรคเดียวกัน แต่มีคณระบุน่าเป็นคนละพวกกัน..."⁵²

คำพูดดังกล่าวของนายวุฒิไกรฯ ชี้ให้เห็นว่า ภายในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี เริ่มขาดความเป็นเอกภาพ อันสืบเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ ตามที่ผู้วิจัยเคยกล่าวมาก่อนหน้านี้แล้ว การแบ่งออกเป็นฝักฝ่ายเริ่มปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะภายในสภาเทศบาล และเด่นชัดเมื่อมีการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาเทศบาลแทน นายประพจน์ฯ ซึ่งถึงแก่กรรมลง เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2530

การเลือกตั้งซ่อมในครั้งนั้น กำหนดใหม่ขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2530 นับว่าเป็นครั้งแรกที่สมาชิกของกลุ่มวุฒิไกร-รังษี มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนมากที่สุด เพราะสมาชิกของกลุ่มจำนวนหนึ่ง ได้สนับสนุนผู้สมัคร คือ นางจารุ วงศ์นากษกร ซึ่งเป็นภรรยาของนายสมศักดิ์ฯ ในขณะที่นายวุฒิไกรฯ ในขั้นแรก มีที่ท้าวว่าจะสนับสนุน นางนงเยาว์ พิวพัฒนกุล ซึ่งเป็นภรรยาของ นายประพจน์ฯ ถึงแก่กรรมลง แต่ภายหลังวางตัวเป็นกลาง ไม่ได้ให้การสนับสนุนแก่ผู้สมัครรายใด อย่างไรก็ตาม นายวิรัตน์ฯ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนายวุฒิไกรฯ ก็เป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน นางนงเยาว์ฯ อย่างเต็มที่⁵³ ซึ่งเท่ากับชี้ให้เห็นว่า แม้ว่านายวุฒิไกรฯ จะมีได้ให้การสนับสนุนด้วยตนเอง แต่ก็อาจอยู่เบื้องหลังการสนับสนุนของนายวิรัตน์ฯ ก็ได้

สมาชิกกลุ่มที่ให้การสนับสนุน นางจารุฯ มีทั้งสิ้น 8 ท่านด้วยกัน คือ นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายนิรันดร์ฯ นายณรงค์ฯ นายเกษมฯ นายจำรัส(บ) นายจำนงฯ และนายถวัลย์ฯ การที่นายณรงค์ฯ นายเกษมฯ นายจำรัส(บ) และนายจำนงฯ ให้การสนับสนุนนางจารุฯ นั้น นอกจากจะเป็นการชี้ให้เห็นว่า ทั้ง 4 ท่านจะสามารถเป็นตัวแปรในทางการเมืองของท้องถิ่น

⁵² สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยสามัญ (สมัยแรก) ประจำปี 2529," วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2529 หน้า 3 (เอกสารอัดสำเนา).

⁵³ สัมภาษณ์นายวิรัตน์ เทพสินธุ์, 16 กรกฎาคม 2533.

เทศบาลที่สำคัญ แล้วยังชี้ให้เห็นว่า การควบคุมคะแนนเสียงข้างมากของนายวุฒิไกรฯ เริ่มมีปัญหา บางประการ นั่นก็คือ ถ้าหากนางจรรยาได้รับการเลือกตั้งซ่อมฯ เข้ามาแล้ว คะแนนเสียงจะกลายเป็น 9 ต่อ 9 ทั้งนี้ ผลของการเลือกตั้งซ่อมฯ ปรากฏว่านางจรรยา ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล แต่การควบคุมคะแนนเสียงของนายวุฒิไกรฯ ในสภาเทศบาลนั้น สามารถดึงเอาสมาชิก ทั้ง 4 ท่าน กลับไปเป็นฝ่ายของตนได้อีกครั้ง ทำให้ยังคงควบคุมคะแนนเสียงข้างมากเช่นเดิม

พฤติกรรมความขัดแย้งที่ผู้วิจัยจะกล่าวถึงต่อไปนี้ มีความเกี่ยวเนื่องกันโดยตลอด ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหรือหลังได้ แต่จำเป็นต้องกล่าวรวม ๆ กันไปเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย ดังต่อไปนี้

1. การโจมตี-ตอบโต้กัน โดยใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เป็นสื่อ

โดยปกติแล้ว หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดอุทัยธานีที่วางจำหน่ายและจ่ายแจก ภายในเขตเทศบาลเป็นประจำราย 15 วัน (วันที่สัปดาห์หนึ่งของรัฐบาลประกาศผลการออกหมายเลข รางวัล) ได้แก่

-หนังสือพิมพ์อุทัย นางสมัย ข้าสวัสดิ์ เป็นบรรณาธิการ มีบทบาทในการ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับกลุ่มวุฒิไกร-รังษี เมื่อในราว พ.ศ. 2528 แต่ภายหลังจากที่การ เลือกตั้งผ่านพ้นไปแล้ว ก็ยุบเลิกไป

-หนังสือพิมพ์เอกลักษณ์ นายประทีป ข้าวิจิตรกรรม เป็นบรรณาธิการ เริ่มก่อตั้ง ขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2529 เสนอข่าวทั่วไปภายในเขตจังหวัดอุทัยธานี การตีพิมพ์บทความที่เป็น ประโยชน์ต่าง ๆ และนำประกาศศาลในเรื่องต่าง ๆ มาตีพิมพ์อีกด้วย

ต่อมาในราวกลาง ปี พ.ศ. 2532 ความขัดแย้งภายในกลุ่มวุฒิไกร-รังษี นั่นคือ ระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ เริ่มมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นตามลำดับ จึงปรากฏหนังสือพิมพ์ของท้องถิ่นชนิดใหม่อีก 2 ฉบับ คือ

-หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย นางสมัย ข้าสวัสดิ์ เป็นบรรณาธิการ เริ่มตีพิมพ์เผยแพร่ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2532 เป็นที่น่าสังเกตว่าทีมงานที่จัดทำหนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ก็คือบางส่วนของทีมงานที่เคยจัดทำหนังสือพิมพ์อุทัยมาก่อน⁵⁴ ลักษณะของการเสนอข่าวส่วนใหญ่เป็นการ

⁵⁴ ใต้ หน้าแยก (นามแฝง), "ข่าวสังคม," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

ประชาสัมพันธ์กิจการของเทศบาล ทั้งนี้เพราะเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า เป็นหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์ออกมาเพื่อสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ นั้นเอง นอกจากนี้จะเป็นการประชาสัมพันธ์กิจการของเทศบาลแล้ว ยังปรากฏคอลัมภ์และบทความต่าง ๆ ที่มักจะโจมตีศัตรูทางการเมืองของนายวุฒิไกรฯ อย่างรุนแรง โดยใช้นามปากกาต่าง ๆ กันไป เช่น ปราบทรชน โก ห้าแยก นายจักรยาน และบอน หนองน้ำคั้น เป็นต้น ที่น่าสนใจที่สุดก็คือคอลัมภ์หม่าแยก ซึ่งนายวุฒิไกรฯ เป็นผู้เขียนขึ้นเอง โดยใช้ นามปากกาว่า "นายก"

-หนังสือพิมพ์กานตะวัน นายเอกลักษณ์ พิลิก เป็นบรรณาธิการ เริ่มตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2532 ก่อนหน้าที่จะกลายเป็นหนังสือพิมพ์ขึ้น ชื่อกานตะวัน เคยเป็นคอลัมภ์หนึ่งในหนังสือพิมพ์เอกลักษณ์ ซึ่งเขียนโดยนายเฉลิมชัยฯ แต่ด้วยนโยบายของหนังสือพิมพ์เอกลักษณ์ที่ต้องการวางตัวเป็นกลาง ทำให้นายเฉลิมชัยฯ ต้องแยกตัวออกมาจัดทำหนังสือพิมพ์ขึ้นมาเอง ในที่สุด⁵⁵ เนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์นี้ มีเนื้อหาเน้นหนัก ไปในการวิพากษ์วิจารณ์และโจมตีข้อบกพร่องของการบริหารกิจการเทศบาลของนายวุฒิไกรฯ คอลัมภ์ที่สำคัญได้แก่ "ถนอมศรีอุทัย" ซึ่งเขียนโดยนายเฉลิมชัยฯ สำหรับคอลัมภ์อื่น ๆ โดยส่วนใหญ่ก็จะเป็นการตอบโต้กับหนังสือพิมพ์ฐานอุทัยโดยตรง เช่น คอลัมภ์ "สอหมวย" โดย จอมเป็น คอลัมภ์ "ตบท้าย" โดย จกรรงค์ คอลัมภ์ "จับตามอง" โดย ริโมท เป็นต้น

หนังสือพิมพ์ในช่วงระยะเวลาที่ปรากฏความขัดแย้งที่ค่อนข้างรุนแรงนี้มีอยู่ทั้งสิ้น 3 ฉบับ หากพิจารณาแต่ละฉบับก็จะพบว่า หนังสือพิมพ์เอกลักษณ์ เป็นฉบับที่วางตัวเป็นกลาง มิได้มีการสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยตรง การเสนอบทความและเหตุการณ์จะมีการวิพากษ์วิจารณ์ ตีชมปะปนกันอยู่เสมอ และตรงไปตรงมา ในขณะที่หนังสือพิมพ์ฐานอุทัยนั้น กล่าวได้ว่าเป็นการสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ อย่างแน่นอน และทำนองเดียวกับหนังสือพิมพ์กานตะวันก็ให้การสนับสนุนนายเฉลิมชัยฯ

ในเนื้อหาสาระของบทความที่มีการวิพากษ์วิจารณ์โจมตีและตอบโต้กันระหว่างนายวุฒิไกรฯ และนายเฉลิมชัยฯ โดยใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นฐานเสียงของแต่ละฝ่ายนั้น พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

⁵⁵สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการ, 17 กรกฎาคม 2533 และเฉลิมชัย พัฒนาการ, "ถนอมศรีอุทัย," หนังสือพิมพ์กานตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (1 ตุลาคม 2532) : 2.

1.1 การบริหารงานบุคคลของนายกเทศมนตรี

การวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานบุคคลของนายวุฒิไกรฯ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ท่านตะวันนั้น เป็นการโจมตีในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทั้งที่เป็นพนักงานประจำของเทศบาล ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว ว่าไร้ประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลเสียต่อเทศบาลเมืองอุทัยธานี ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

1.1.1 พนักงานประจำของเทศบาล เป็นการวิพากษ์วิจารณ์ว่า นายวุฒิไกรฯ จะพยายาม "วิ่งเต้น" เพื่อทำให้เกิดการโยกย้ายพนักงานหรือข้าราชการประจำของเทศบาล ที่มีพฤติกรรมขัดต่อผลประโยชน์ของตน ให้ไปประจำที่อื่น ข้อความตอนหนึ่งในหนังสือพิมพ์ท่านตะวัน วิจารณ์ไว้ว่า

"...จุดที่แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวในการบริหารงานและการขาดความรับผิดชอบ จะดูได้จากคนดี ๆ อย่างเช่น ท่านปลัดเทศบาลฯ และหัวหน้ากองสาธารณสุข รวมทั้งหัวหน้ากองคลัง ของเทศบาล ต้องดิ้นรนขอย้ายตัวเองออกจากพื้นที่ เพราะทนต่อความเผด็จการของผู้หน้าคนก่อน (นายวุฒิไกรฯ) ไม่ไหว มีมาถึงยุคสมัยคนดีอยู่เมืองอุทัยฯ ไม่ได้ แล้วบ้านเมืองจะไปรอดหรือ ขอให้ท่านดูกันเองก็แล้วกัน..."⁵⁶

นอกจากนี้ ยังวิจารณ์เพิ่มเติมอีกว่า การที่พนักงานประจำของเทศบาลบางท่าน ต้องขอย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องมาจากนายกเทศมนตรีไม่ได้ให้ความสำคัญกับตน ทำให้ไม่สามารถที่จะแสดงความสามารถ หรือผลงานออกมาได้⁵⁷ โดยประเด็นดังกล่าว นายประเสริฐ มิ่งเมือง อดีตปลัดเทศบาลเมืองอุทัยธานี ซึ่งได้ขอย้ายไปประจำอยู่ที่เทศบาลตำบลตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ กล่าวไว้ในงานเลี้ยงสังเวย เนื่องในโอกาสที่ย้ายไปดำรงตำแหน่งยังเทศบาลอื่น เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2532 ว่า

"...ผมทำงานอยู่ที่เทศบาลนี้ก็ต้องคอยสนองนโยบายของเจ้านาย เดินตามแนวของท่าน ก็เขาเป็นคนของมวลชน ผมก็ต้องมวลชนด้วย จนทำให้คนอุทัยฯ ชาติชั้นตอนของทางราชการไปเลย เช่น จะมีการร้องเรียนอะไรอย่างหนึ่ง ก็กระโดดข้ามหัวผมไม่ถึง

⁵⁶ ไร่โท (นามแฝง), "จับตามอง," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 4

(16 พฤศจิกายน 2532) : 2.

⁵⁷ ไร่โท (นามแฝง), "จับตามอง," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

(1 ตุลาคม 2532) : 3.

โหม่ เจ้านาย โดยบางเรื่องผมยังไม่รู้เรื่องเลย เจ้านายเขาก็เรียกผมไปสั่งการลงมาอย่างเดียว โดยไม่สนใจว่าจะถูกหรือไม่ ทำนพูดได้คำเดียวว่า "ผมไม่สนใจว่าเป็นอย่างไร คุณไปหาทางทำมาให้ได้ก็แล้วกัน" เมื่อทำสิ่งอย่างนั้นแล้ว ผมก็ต้องน้อมรับเข้าไว้ ก็เขาเป็นเจ้านายเรานี้ครับ... แล้วก็ต้องมากล่อมแก้ลมทำไปอย่างนี้ เป็นต้น คราวนี้ก็มาถึงการให้คะแนนปฏิบัติ โดยมีท่านนายฯ กับท่านผู้ว่าฯ เป็นคนให้คะแนน โดยคะแนนเต็มร้อย ผลออกมาผมได้แค่ 56 คะแนน ผมอยากจะรู้ว่าฝีมืออย่างผม ประเสริฐ มิ่งเมือง ทำงานอย่างผมนี้ ได้ 56 คะแนน แล้วคนที่ได้ 90 คะแนนจะขนาดไหน..."⁵⁸

1.1.2 ลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว การวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ได้พยายามที่จะชี้ให้เห็นถึง การใช้อำนาจหน้าที่นายกเทศมนตรีของนายวุฒิไกรฯ ในการรับบุคคลเข้าทำงานในเทศบาลเป็นลูกจ้างทั้งสองประเภท ที่มีเงื่อนไขบางประการ เช่น การเรียกร้องเงินจากผู้ที่ต้องการเข้าทำงานในเทศบาล และการสร้างฐานคะแนนเสียง โดยการบรรจุพรรคพวกของตน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ก็พยายามกำจัดลูกจ้างอื่น ๆ ที่ไม่ใช่พรรคพวกของตนออกจากเทศบาล อย่างเช่นข้อความตอนหนึ่งกล่าวไว้ว่า

"...แล้วเธอล่ะ เจลา กาญจนฯ และกาญจนฯ หนองไผ่ ลูกจ้างชั่วคราวกองสาธารณสุขเทศบาล เธอมีความผิดตรงไหน จึงกลายเป็นแพะรับบาป ต้องออกจากงานโดยไม่เป็นธรรม เพราะความบ้าตัดหาทางการเมืองของผู้ยิ่งใหญ่บางคน..."⁵⁹

และพยายามชี้ให้เห็นถึงการสร้างฐานคะแนนเสียงว่า

"...คณะเทศมนตรีเผด็จการ ยุคเผด็จการครองอำนาจวาสนา ทำอะไรก็ทำให้ตนเองชอบเอาคนชนเข้ามาจากบ้านนอกคอกนา มาเป็นฐานคะแนนเสียง ตั้งคนของตนเข้าทำงานเป็นร้อย จนส่งผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างใหญ่หลวง นิ่งกัณฑ์สลาสน โตะละ 7-8 คน..."⁶⁰

⁵⁸ ไร่ไผ่ (นามแฝง), "จับตามอง," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (16 พฤศจิกายน 2532) : 2.

⁵⁹ ไร่ไผ่ (นามแฝง), "จับตามอง," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (16 ตุลาคม 2532) : 2.

⁶⁰ ไร่ไผ่ (นามแฝง), "จับตามอง," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (1 พฤศจิกายน 2532) : 2.

การบริหารงานบุคคล ในเทศบาลเมืองอุทัยธานีของนายวุฒิไกรฯ ตามประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาวิพากษ์วิจารณ์ โดยฝ่ายเทศมนตรี หรือนายเฉลิมชัยฯ ผ่านทางหนังสือพิมพ์ทันตะวันนั้น ถ้าพิจารณาอย่างเป็นกลางแล้ว จะพบว่า ในประเด็นของพนักงานประจำ พนักงานประจำย่อมจะต้องปรับตัว และทำงานให้เข้ากับนโยบายการปกครองและการบริหารของนายกเทศมนตรี ขณะเดียวกัน นายกเทศมนตรีจะต้องให้เกียรติ เคารพ และยอมรับความสามารถของพนักงานประจำด้วย ถ้าหากลักษณะทั้งสองประการเกิดขึ้น การบริหารงานย่อมเป็นไปได้โดยราบรื่น แต่ปรากฏว่าพนักงานประจำบางท่านที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับนายวุฒิไกรฯ ได้ ประกอบกับบุคลิกภาพของนายวุฒิไกรฯ ที่ไม่ค่อยให้ความสนใจกับพนักงานประจำเท่าที่ควร จึงทำให้ต้องมีการโยกย้ายของพนักงานประจำบางท่านเกิดขึ้น และถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานบุคคลของนายวุฒิไกรฯ ในประเด็นของลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว มีการรับบุคคลเข้าทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว และบรรจุเป็นลูกจ้างประจำมากเกินความจำเป็น อีกทั้งลูกจ้างทั้งสองประเภท ยังขาดความรู้ ความสามารถในการทำงานให้คุ้มค่ากับงบประมาณของทางเทศบาลที่ต้องจ่ายเป็นเงินเดือนและค่าจ้าง การรับบุคคลเข้าทำงานของนายวุฒิไกรฯ น่าจะมีจุดประสงค์เพื่อสร้างฐานคะแนนเสียงให้กับตนเอง และพรรคพวก กับการสร้างระบบอุปถัมภ์ ความมีบุญคุณผูกพันกับสมาชิกสภาเทศบาลบางกลุ่ม เพื่อให้เป็นฐานอำนาจทางการเมืองของตนอีกด้วย ดังนั้น การโจมตี วิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นดังกล่าว ทำให้ภาพพจน์ของนายวุฒิไกรฯ ต้อยลงในสายตาของประชาชนในเขตเทศบาล แต่ก็มีได้มีการโต้ตอบจากหนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ซึ่งให้ความสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ แต่อย่างใด

1.2 การปรับปรุงพิจารณาเอกสารไฟล์ที่ติดคอนกรีต

การปรับปรุงพิจารณาการงานนี้ เริ่มจากบริเวณถนนราชอุทิศ ถึงถนนพระยาวิฑูรย์ รอบวงเวียนม้อมหน้าวัดมณีสถิตย์กปิฏฐาราม และถนนเตบศิริ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 7,260 ตารางเมตร ซึ่งทางเทศบาลเป็นผู้รับดำเนินการเองทั้งหมด ทั้งการจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง และการดำเนินการก่อสร้างโดยใช้คนงานที่ทางเทศบาลมีอยู่ แต่การดำเนินการไม่สามารถก่อสร้างให้เสร็จสิ้นลงทันตามโครงการ และตามเวลาที่กำหนด โดยสามารถดำเนินการได้เพียง 3,973 ตารางเมตร เพราะยางมะตอยที่สั่งซื้อไว้หมดไปก่อน เทศบาลจึงทำเรื่องขออนุมัติเปิดการปรับปรุงถนนอีก 2 สายคือ ถนนบริรักษ์ และถนนวงศาโรจน์ แล้วใช้วิธีขอยืมยางมะตอยจากที่จะทำ

การปรับปรุงถนนทั้ง 2 สายดังกล่าวไปทำแทนก่อน⁶¹ ประเด็นดังกล่าว เป็นอีกจุดบกพร่องหนึ่งของนายวุฒิไกรฯ ที่ถูกฝ่ายเทศมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายเฉลิมชัยฯ หยิบยกขึ้นเพื่อโจมตีการบริหารงานของนายวุฒิไกรฯ ทางหนังสือพิมพ์ท่านตะวัน โดยการกล่าวหาว่าทุจริต ที่แท้ได้ชัดคือ เรื่องขางมะตอยที่ขาดหายไปถึง 121 ถัง หรือ 22 ตัน⁶² ประเด็นดังกล่าวนี้ มีการชี้แจงตอบโต้แก่ประชาชนทางหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับตลอดเวลา เพราะได้มีการร้องเรียนเรื่องทุจริตและประพฤตินิยมในวงราชการอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

1.3 การดำเนินการจัดซื้อนาฬิกา

นาฬิกาที่จะดำเนินการจัดซื้อนั้น เพื่อนำมาติดตั้งบนหอนาฬิกา วงเวียนป้อมหน้าวัดมณีสถิตย์ภิภูธาราม ในปี พ.ศ. 2530 เทศบาลได้ดำเนินการจ้างเหมาก่อสร้างหอนาฬิกาและเสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2530 โดยการก่อสร้างหอนาฬิกาดังกล่าวมิได้มีการติดตั้งนาฬิกา การดำเนินการขั้นต่อไปจึงเป็นการดำเนินการเพื่อจัดซื้อนาฬิกา ซึ่งกำหนดคุณสมบัติและรายละเอียดไว้ดังนี้⁶³

- นาฬิกาหน้าปัทม์ชนิดสี่เหลี่ยม ขนาดกว้างและยาวไม่ต่ำกว่า 1.40 เมตร ติดตั้งหอนาฬิกาจำนวน 4 ด้าน
- เป็นนาฬิกาเดินด้วยระบบควอตซ์ ความเที่ยงตรงไม่เกิน +/- 0.2 วินาทีต่อวัน ทำงานด้วยไฟฟ้า
- เข็มนาฬิกาเดินทุก ๆ 30 วินาที
- สามารถตั้งเสียงให้ดังได้ทุก ๆ 5 นาที โดยใช้เครื่องขยายเสียงไม่ต่ำกว่า 80/220 โวลท์ และมีลำโพงขนาด 25 วัตต์ จำนวน 4 ลำโพง
- มีแบตเตอรี่สำรองเพื่อใช้ในกรณีที่ไฟฟ้าดับ โดยสามารถใช้กับนาฬิกาให้ทำงานตามปกติได้ไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง

⁶¹ปราบทรช่น (นามแฝง), "ความจริงก็คือความจริง," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (1 กรกฎาคม 2532) : 1.

⁶²จกรรจ์ (นามแฝง), "ตอบท้าย : ทำไมผมจึงตั้งชื่อว่าถนนอภัยศ," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (16 ตุลาคม 2532) : 8.

⁶³งานนัสต์ กองคลังเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "บันทึกข้อความขออนุมัติดำเนินการจัดซื้อนาฬิกาติดตั้งที่หอนาฬิกา" ลงวันที่ 4 มกราคม 2531 (เอกสารยึดสำเนา).

ในประเด็นดังกล่าว นายวุฒิไกรฯ ได้โจมตีนายเฉลิมชัยฯ ว่า ทั้งที่เป็น
ประธานกรรมการจัดซื้อนาฬิกาดังกล่าว แต่ยังไม่สามารถดำเนินการจัดซื้อนาฬิกาเข้ามาแต่อย่างใด⁶⁴
เกี่ยวกับเรื่องนี้ หนังสือพิมพ์ท่านตะวันก็มีได้โต้ตอบชี้แจงรายละเอียด เพียงแต่กล่าวล้อเลียนข้อความ
ความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฐานอุทัยที่ว่า "ทำไมหนอจึงต้องคอยนาฬิกา" ในทำนองว่านายวุฒิไกรฯ
มีพฤติกรรมในการทุจริต โดยอาจจะมีการร่วมมือกับบริษัทขายนาฬิกา ซึ่งติดต่อกันมาก่อนหน้าที่จะ
มีการดำเนินการจัดซื้อ แล้วอาศัยให้นายเฉลิมชัยฯ เป็นผู้รับผิดชอบในฐานะประธานกรรมการจัด
ซื้อ⁶⁵

อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขของปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดซื้อนาฬิกา
ดังกล่าวนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ ดังนี้

- 1.3.1 มีบริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย
- 1.3.2 มีการติดต่อซื้อขาย 2 ทาง กล่าวคือ ทางแรก มีการติดต่อโดย
ตรงกับบริษัท โดยนายวุฒิไกรฯ ในราคา 297,500 บาท จึงเห็นควรอนุมัติให้จัดซื้อได้ในราคาไม่
เกิน 300,000 บาท⁶⁶ ทางที่สอง นายรังษีฯ เกตุมนตรี เป็นผู้ติดต่อผ่านร้านค้าจำหน่ายนาฬิกา
แห่งหนึ่งของจังหวัดอุทัยธานี ในราคาประมาณ 140,000 บาท และถ้าค่าเงินเยนของญี่ปุ่น ขึ้น
ราคา ก็จะต้องเพิ่มในวงเงินประมาณ 8,000 บาท⁶⁷
- 1.3.3 การดำเนินการจัดซื้อ เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ใช้เงินสำรอง
จ่ายในวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท ให้คณะเทศมนตรีเป็นผู้ลงนามเห็นชอบ และให้มีสัญญาผูก
พัน 3 ปี⁶⁸

⁶⁴ปราบทรรชน (นามแฝง), "ทำไมหนอจึงต้องคอยนาฬิกา... เป็นความอับยศของใคร?",
หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (16 กรกฎาคม 2532) : 1.

⁶⁵จอมเป็น (นามแฝง), "ล้อแฉวย," หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 2
(16 ตุลาคม 2532) : 7.

⁶⁶วุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์, คำกล่าวใน "เกมเปิดใจสภา" จากการประชุมสภา
เทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยสามัญ (สมัยที่สอง) ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ.2531.

⁶⁷สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัทธนากรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

⁶⁸งานพัสดุ กองคลังเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "บันทึกข้อความขออนุมัติดำเนินการจัดซื้อ
นาฬิกาติดตั้งที่หอนาฬิกา" ลงวันที่ 4 มกราคม 2531 (เอกสารอัดสำเนา).

1.3.4 นายรังษีฯ และนายเฉลิมชัยฯ พร้อมกับสมาชิกสภาเทศบาลอีก 2 ท่าน คือ นายธนรินทร์ฯ และนายวิเชียร(ว) ได้ประชุมหารือกัน และมีข้อตกลงไม่สมควรให้มีการจัดซื้อ โดยการไม่ยอมลงชื่อในนามคณะเทศมนตรี เพื่ออนุมัติเงินสำรองจ่ายจำนวน 300,000 บาท⁶⁹ โดยให้เหตุผลว่า

"...เราเช็คจากร้านขายนาฬิกาในอุทัยฯ แล้ว เขาบอกว่ามีคนเข้าไปติดต่อกับบริษัทฯ 2 คน เป็นพนักงานคนหนึ่ง และเป็นใครอีกคน เขาไม่รู้จัก บอกลักษณะแล้ว เข้าใจว่าเป็นเพื่อนของนายวุฒิไกรฯ ก็แสดงว่า มีการไปพูดคุยกับบริษัทฯ ไว้แล้ว และจากนั้นเขาให้ผมเป็นประธานเปิดซองฯ ผมก็บอกว่า ถ้าบริษัทฯ มาแล้วบอกว่าจะสามแสนบาท ไม่ได้เลย จะทำอย่างไร งานนี้ก็ต้องซื้อแพง ทางออกของเรื่องนี้ คือ ต้องไม่มีการซื้อ ไม่ซื้อก็คือ ไม่ผ่านเงินสำรองจ่าย..."⁷⁰

ปัญหาของการดำเนินการจัดซื้อนาฬิกา นั้น เป็นพฤติกรรมความขัดแย้งอีกประการหนึ่ง และเป็นที่น่าสนใจของประชาชน ทั้งนี้เพราะ นอกจากนาฬิกาซึ่งสร้างเสร็จเป็นเวลานานแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดซื้อนาฬิกาเข้ามาติดตั้งเอาไว้ ประชาชนจึงเกิดความสงสัย และอยากรู้ว่าเป็นเพราะอะไร ในขณะที่เดียวกัน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการดำเนินการจัดซื้อนาฬิกา นั้น เป็นผลมาจากความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ ที่มีขึ้นก่อนหน้านั้น ทำให้นายเฉลิมชัยฯ นำประเด็นที่มีเงื่อนไขในการดำเนินการจัดซื้อมาเป็นข้ออ้างในการไม่ยอมลงชื่อในนามคณะเทศมนตรีเพื่ออนุมัติเงินสำรองจ่าย ส่วนนายวุฒิไกรฯ ก็พยายามโจมตีนายเฉลิมชัยฯ ว่า หลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จนทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการติดตั้งนาฬิกาบนรถยนต์ดังกล่าวได้ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ที่น่าสังเกตอีกประเด็นหนึ่ง จากพฤติกรรมความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ก็คือ การที่นายรังษีฯ ก็ไม่ยอมลงชื่อในนามคณะเทศมนตรี เพื่ออนุมัติเงินสำรองจ่ายด้วยนั้น เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเริ่มมี "ช่องว่าง" เกิดขึ้นระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายรังษีฯ อีกด้วย แต่

⁶⁹ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533 และนายธนรินทร์ วัฒนโยธาส, 18 กรกฎาคม 2533.

⁷⁰ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

อย่างไรก็ตาม "ช่องว่าง" ดังกล่าวยังไม่สามารถทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับ นายรังษีฯ

1.4 การบริหารงานอื่น ๆ ของนายเทศมนตรี

นอกจากการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานสำคัญ ๆ ของนายวุฒิไกรฯ ที่มีข้อบกพร่องดังกล่าวมาแล้วทั้ง 2 ประการ คือ การบริหารงานบุคคล และการก่อสร้างถนนรอบหนองพิก้า หนังสือพิมพ์ท่านตะวัน ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานอื่น ๆ ของนายวุฒิไกรฯ อีกมากมายหลายเรื่อง เช่น การจัดงานประเพณีตักบาตรเทโว ที่เห็นผลประโยชน์ให้แก่พรรคพวกของตน การจัดการระบบประปาที่ล่าสมัย และไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ขาดการจัดระบบการวางท่อระบายน้ำที่ถูกต้อง เป็นต้น ขณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์ฐานอุทัยก็มีการขมขื่นนำเอาประเด็นการหาเสียงเลือกตั้ง สมัยลงรับสมัครกันใหม่ ๆ มาโจมตีนายเฉลิมชัยฯ กับพรรคพวกว่า เป็นพวกอกตัญญูบ้าง ซอปลักหลังบ้าง เป็นต้น ขณะเดียวกัน ก็พยายามค้นหาข้อบกพร่องในการทำงานของนายเฉลิมชัยฯ มาตีแผ่ เช่น เรื่องการเบิกค่าไปรษณีย์ในการเดินทางไปราชการ โดยมีข้อบกพร่อง เป็นต้น เพื่อมุ่งหวังที่จะทำลายความเชื่อถือ เชื่อมั่น และทำลายความศรัทธาของประชาชนที่เคยมีต่อนายเฉลิมชัยฯ ลง ซึ่งก็เป็นความมุ่งหวังแบบเดียวกับของนายเฉลิมชัยฯ ที่มีต่อนายวุฒิไกรฯ

2. การร้องเรียน เรื่องทุจริตและประพฤตินิยมชอบในวงราชการ

เป็นลักษณะของพฤติกรรมความขัดแย้งที่รุนแรงยิ่งขึ้น ระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับ ฝ่ายเทศมนตรี ซึ่งมีนายเฉลิมชัยฯ เป็นหัวหน้า นั่นก็คือ ฝ่ายเทศมนตรี ได้ทำหนังสือร้องเรียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดอุทัยธานี โดยมีผู้ลงชื่อเพื่อร้องเรียนรวมทั้งสิ้น 6 ท่านด้วยกัน คือ นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายธนรินทร์ฯ นายณรงค์ฯ นายสมศักดิ์ฯ และนายศุภชาติ เลขาธิการวัดผา (เจ้าของกิจการร้านค้าเครื่องแต่งกายในตลาดเทศบาลเมืองอุทัยธานี) บุคคลทั้ง 6 ได้ทำหนังสือร้องเรียนกล่าวหา โดยขอให้มีการดำเนินการตามกฎหมาย กรณีทุจริตและประพฤตินิยมชอบในวงราชการ - และการทำงานดังกล่าวมีเงื่อนงำส่อไปในทางทุจริต เนื่องจากปรากฏหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับการปรับปรุงผิวจราจรปูแอสฟัลต์ติดคอนกรีต บริเวณจากถนนราชอุทิศ ถึงถนนพระยาวิฑูรย์ รอบวงเวียนหน้าวัดมณีสถิตย์กปิฎการาม และถนนเติบศิริ ฝ่ายผู้ร้องเรียนนี้ให้เห็นถึงเงื่อนงำที่ส่อไปในทางทุจริต 3 ประการ คือ

- 1) การดำเนินการขอยืมวัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยวัสดุ พ.ศ. 2521 หมวด 3 การควบคุมและการจำหน่ายวัสดุ ส่วนที่ 1 การยืม นั้น กระทำไปโดยไม่ถูกต้อง

ตามเจตนารมณ์ในการออกระเบียบดังกล่าวแต่อย่างใด

- 2) การกำหนดวัสดุที่ใช้ในการปรับปรุงผิวจราจร ดังกล่าว มีการคำนวณวัสดุต่าง ๆ ที่ผิดพลาดมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางมะตอย จนเป็นเหตุให้ต้องมีคาร์ยืมวัสดุชั้น
- 3) การจัดซื้อน้ำมันโซล่า กระทำอย่างมีเงื่อนไข และผิดแบบแผนของทางราชการ

สำหรับความเบี่ยงเบนของการร้องเรียนกรณีดังกล่าว พอจะสรุปได้ดังนี้ คือ

2.1 เทศบาลเมืองอุทัยธานีทำการเบิกการประมูลเพื่อให้เอกชนรับไปดำเนินการ แต่ตั้งราคาเอาไว้ค่อนข้างต่ำ ทำให้ไม่มีเอกชนรายใดสนใจมาประมูล เทศบาลจึงต้องดำเนินการก่อสร้างเอง โดยใช้คนงาน เครื่องมือ ของเทศบาล และดำเนินการจัดซื้อวัสดุเอง ในประเด็น นายเฉลิมชัย วิจารณ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ทันตะวันว่า

"...การตั้งราคาไว้ต่ำจนเอกชนไม่สามารถทำได้ ใช้เป็นเหตุผลที่ทางเทศบาลต้องจัดการก่อสร้างเอง ทั้งที่ไม่มีเครื่องมือ เครื่องจักรกลที่ทันสมัย เฉพาะอย่างยิ่ง ช่างคนที่มีความสามารถ มีความชำนาญกับงานระดับนี้ ความหายนะจึงเกิดขึ้น... เงิน 726,000 บาท ที่ได้รับการช่วยเหลือมาจากกระทรวงมหาดไทย (งบฯ อุดหนุนเฉพาะกิจ) ต้องกลายมาเป็น เศษหิน เศษยางฯ ที่ใช้การไม่ได้ กองอยู่รอบ ๆ หอคอย นาฬิกา..."⁷¹

ส่วนหนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ที่ให้การสนับสนุนนายวุฒิไกรฯ ได้ชี้แจงว่า

"...เทศบาลได้ประกาศหาผู้มาประกวดราคาไม่ได้ เพราะได้ตั้งราคาไว้สูงมากเกินไป ไม่มีผู้รับเหมาคนใดมาเสนอราคาตามประกาศถึงสามครั้งสามครา และทั้งวิธีพิเศษอีกหนึ่งครั้ง ก็ยังไม่มีคนมาประมูล ทางคุณวุฒิไกร เหลืองบริบูรณ์ ก็ได้หาวิธีปลัดฯ และนายช่างฯ ว่า จะให้ เงินตกไปหรือ เสียขายที่เขาให้เงินมาแล้วจากส่วนกลางไม่รู้จักใช้ ทั้งที่ไม่ใช่เงินของเทศบาล เป็นเงินอุดหนุนมาให้ประมาณเจ็ดแสนกว่าบาท จะต้องนำเงินนี้คืนคลังไป โดยไม่สร้างความเจริญเลย ทางเทศบาลต้องการนำเงินก้อนนี้มาพัฒนาให้จริงได้ จึงทำหนังสือผ่านจังหวัดไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอจัดทำเอง ใช้คนงานของเทศบาลเอง จัดซื้อวัสดุเอง ทางกระทรวงมหาดไทยก็อนุมัติ..."⁷²

⁷¹ จกรรจ (นามแฝง), "ตบท้าย" หนังสือพิมพ์ทันตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

(1 ตุลาคม 2532) : 4.

⁷²ปราบทรชน (นามแฝง), "ความจริงก็คือความจริง," : 1.

2.2 การดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบไปด้วยวัสดุ 7 รายการ คือ
 1/ หินปูน 850 ตัน 2/ หินคลุก 2,100 ตัน 3/ หิน 3/4 450 ตัน 4/ หิน 3/8 450 ตัน
 5/ ยางมะตอย อาร์.ซี. 60 ถึง 6/ ยางมะตอย เอ.ซี. 60 ถึง และ 7/ น้ำมันโซล่า
 20,000 ลิตร เพื่อปรับปรุงผิวการจราจรบนเนื้อที่ 7,260 ตารางเมตร มีความหนาเฉลี่ย
 0.05 เมตร ในการดำเนินการก่อสร้างปรับปรุงนั้น เมื่อดำเนินการได้เนื้อที่ประมาณ 3,973
 ตารางเมตร ยางมะตอยเกิดหมดลง แต่วัสดุอื่น ๆ ยังเหลืออยู่ ดังนี้ 1/ หินปูน 500 ตัน
 2/ หินคลุก 1,000 ตัน 3/ หิน 3/4 300 ตัน 4/ หิน 3/8 300 ตัน และ 5/ น้ำมันโซล่า
 12,860 ลิตร⁷³

2.3 มีการเปิดประมูลเพื่อดำเนินการปรับปรุงถนนอีก 2 สาย คือ ถนนวิรัชกิจ
 และถนนวงศาโรจน์ แล้วขอขมยางมะตอยที่จะนำไปใช้ปรับปรุงถนนทั้ง 2 สาย จำนวน 61 ถึง
 มาดำเนินการปรับปรุงถนนรอบหอณาฬิกาต่อจนเสร็จสิ้นโครงการ แต่ก็ยังมีสภาพที่ไม่ค่อยเรียบร้อย
 มากนัก

พฤติกรรมของการดำเนินการปรับปรุงผิวการจราจรบนถนนรอบหอณาฬิกาดังกล่าว
 ชี้ให้เห็นถึงเงื่อนไขที่ล่องลอยในทางทุจริตอย่างชัดเจน ทำให้ฝ่ายเทศมนตรี โดยมีนามเฉลิมชัยฯ
 เป็นผู้นำจึงทำเรื่องร้องเรียนขึ้นไป จังหวัดอุทัยธานี จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน
 โดยมี ผู้ช่วยปลัดจังหวัดฯ เป็นประธานกรรมการ ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นฯ โยธาธิการจังหวัดฯ
 และผู้ช่วยผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นฯ เป็นกรรมการ⁷⁴ ซึ่งผลของการพิจารณา มีดังต่อไปนี้⁷⁵

1) ประเด็นการดำเนินการตามโครงการ ไม่มีการทุจริตในการดำเนินการตาม
 โครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ปี พ.ศ. 2531

2) ประเด็นการคำนวณรายการวัสดุ มีการคำนวณรายการวัสดุผิดพลาด เจ้า
 หน้าที่รับผิดชอบ ได้ย้ายไปประจำที่เทศบาลอื่น ให้ส่งเรื่อง ให้เห็นสังกัดพิจารณา

⁷³ ฉกรรจ์ (นามแฝง), "ตบท้าย : ทำไมผมจึงตั้งชื่อว่าถนนอัปยศ," : 8.

⁷⁴ คำสั่งจังหวัดอุทัยธานี ที่ 653/2532 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2532 เรื่อง "แต่งตั้ง
 คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง" (เอกสารอัดสำเนา).

⁷⁵ หนังสือจังหวัดอุทัยธานี ที่ อน 0016/88 ลงวันที่ 19 เมษายน 2533 เรื่อง
 "แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการร้องเรียนทุจริตและประพฤติมิ
 ชอบในวงราชการ" (เอกสารอัดสำเนา).

3) ประเด็นการแลกเปลี่ยนวัสดุ มีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ โดยมีได้ระบุการกำหนดส่งใช้วัสดุ ว่าเมื่อใด และโดยวิธีใด ในการใช้วัสดุทั้ง 2 ครั้ง แต่เนื่องจากมิใช่ความผิดร้ายแรง และเป็นกรณีแก้ไข้บทบาเพื่อประโยชน์ของทางราชการ เห็นควรลงโทษให้ว่ากล่าวตักเตือน

4) ประเด็นการจัดซื้อน้ำมันโซล่า มีความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ ตามกฤษฎีกา 74 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 และไม่ปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0312/ว 1440 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2525 เรื่อง ห้ามซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงจำนวนมากแล้วฝากมีผู้ขายไว้ ข้อพิจารณาเห็นควรให้ลงโทษว่ากล่าวตักเตือนเทศมนตรีผู้รับผิดชอบ ให้ภาคทัณฑ์เจ้าพนักงานที่รับผิดชอบ สำหรับเจ้าพนักงานที่ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่เทศบาลอื่น ให้ส่งเรื่อง โทษณสังกัดพิจารณา

พฤติกรรมความขัดแย้งกรณีการร้องเรียน เรื่องทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการนั้น สะท้อนให้เห็นถึง ความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับฝ่ายเทศมนตรีที่ค่อนข้างมีความรุนแรง และขณะเดียวกัน ได้ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความขัดแย้งตามมาอีกกรณีหนึ่ง นั่นคือ กรณีการฟ้องร้องดำเนินคดีหมิ่นประมาทจงใจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง โดยมีนายวุฒิไกรฯ เป็นโจทก์ และผู้ที่ทำหนังสือร้องเรียนตน เป็นจำเลยในคดีดังกล่าว

นายวุฒิไกรฯ ชี้แจงว่า การกระทำของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ โดยการนำหนังสือร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดติดประกาศไว้ในที่สาธารณะ ร้านกาแฟ แจกจ่ายให้สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด ประชาชนบางกลุ่ม สอดแทรกไว้ในหนังสือพิมพ์เอกฉัตร และถ่ายเอกสารมากมายเป็นใบปลิวอยู่ตามถนนในเขตเทศบาล เป็นการกระทำที่จงใจทำให้ตนเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยไม่คำนึงถึงความเสียหาย และความสัมพันธ์ไมตรีที่เคยมีต่อกันมาก่อน อาจทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิด และหลงคิดไปว่าเรื่องดังกล่าวนี้เป็นความจริง ทั้ง ๆ ที่มีการพิสูจน์แล้วว่าไม่มีมูลความจริง ทั้งนี้หวังผลทางการเมืองในภายภาคหน้าเท่านั้น⁷⁶ ด้วยสาเหตุดังกล่าว นายวุฒิไกรฯ จึงดำเนินการฟ้องร้อง เพื่อดำเนินคดีกับกลุ่มบุคคลที่มีการกระทำความผิดดังกล่าวในข้อหาหมิ่นประมาท แต่ต่อมา นายวุฒิไกรฯ เสียชีวิตลง และไม่มีทายาทรับมรดกความแทน ศาลจึงสั่งให้ยกคำร้อง

⁷⁶ ปรายภรชน (นามแฝง), "ความจริงก็ต่อความจริง" : 1.

พฤติกรรมความขัดแย้งในกรณีนี้ นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่ค่อนข้างรุนแรงระหว่าง นายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เริ่มขยายวงกว้างขวางมากขึ้น จากความขัดแย้งระหว่างบุคคล ไปสู่ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคล ซึ่งปรากฏว่ามีบุคคลที่มีได้ เป็นสมาชิกสภาเทศบาล เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งดังกล่าวอีกด้วย พฤติกรรมความขัดแย้งซึ่งเคยจำกัดอยู่ในเรื่องการบริหารงานของเทศบาลจึงถูกขยายออกไปสู่ความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ ตามมาอีกด้วย เช่น ความขัดแย้งในการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น ผู้วิจัยจะกล่าวไว้พอสังเขปดังนี้ คือ

กรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ มีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่กันทุก 2 ปี ในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา กรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ มักเป็นคนที่สูงอายุ และมีเชื้อสายเป็นคนจีน พูดและเขียนภาษาจีนได้คล่องแคล่ว การเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ค่อนข้างจะไม่มีกฎระเบียบที่แน่นอนเพราะสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญ และความสนใจในการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ การบริหารงานของสมาคมพาณิชย์ฯ ก็ไม่มีผลประโยชน์ต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องมากนัก โดยปกติแล้วกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ จึงเป็นกลุ่มบุคคลชุดเดิมมาโดยตลอด แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 นายสมศักดิ์ฯ ได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในสมาคมพาณิชย์ฯ โดยมีจุดประสงค์ที่จะเข้าไปช่วยทำงานแทนกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ชุดเดิมที่มีอายุมากแล้ว จนกระทั่งในที่สุดนายสมศักดิ์ฯ ก็ได้เข้าเป็นกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ และได้ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี ในการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา

ในปี พ.ศ. 2532 กรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ครบวาระ 2 ปี และจะต้องมีการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ขึ้นมาใหม่ ในช่วงนี้ความขัดแย้งระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ และพรรคพวกเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีการร้องเรียนเรื่องทุจริต และประพฤตินิยมชอบในวงราชการ และการฟ้องร้องคดีที่มีประมาท ตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้นายวุฒิไกรฯ ยิ่งเมื่อเข้าเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ในครั้งนี้ด้วย โดยการเสนอชื่อสมาชิกสมาคมพาณิชย์ฯ ที่เป็นพรรคพวกของตนหลายท่านขึ้นเป็นกรรมการเพื่อแข่งขันกับกลุ่มของนายสมศักดิ์ฯ นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยกล่าวไว้แล้วว่า ในการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ นั้น ค่อนข้างจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน หรือไม่มีข้อกำหนดกฎระเบียบใด ๆ ใดเอาไว้ การเลือกตั้งจะมีลักษณะที่ สมาชิกทุกคนเมื่อครั้งที่เข้าไปเป็นสมาชิก จะต้องหมายเลขประจำตัว และจะพิมพ์หมายเลขพร้อมทั้งรายชื่อของสมาชิกเพื่อแจกจ่ายไปยังสมาชิกทุก ๆ คน พร้อมทั้งบัตรเลือกตั้ง

การลงคะแนนของสมาชิกนั้น เป็นเรื่องที่แปลกก็คือ บางครั้งสมาชิกจะไม่ลงคะแนนเลือกกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ด้วยตนเอง แต่กลับให้ผู้นำบัตรมาแจกจ่ายเป็นผู้ช่วยลงคะแนนให้ โดยอ้างว่า ตนเองไม่รู้ดีกว่าใครเป็นใครบ้าง จึงมีลักษณะที่บอกให้เลือกใครก็ได้บ้าง ให้เลือกกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ชุดเดิมบ้าง เป็นต้น ดังนั้น ผู้ทำหน้าที่แจกจ่ายรายชื่อพร้อมบัตรเลือกตั้ง จึงต้องทำหน้าที่ในการลงคะแนนแทนสมาชิกอีกด้วย (เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ในสมัยก่อนกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ จึงมักจะเป็นกลุ่มบุคคลชุดเดิม) เมื่อถึงวันเลือกตั้ง จะมีวิธีก่อนบัตรเลือกตั้งหลายวิธี เช่น สมาชิกมาหย่อนบัตรด้วยตนเอง มีผู้ออกเก็บบัตรเลือกตั้งตามบ้านของสมาชิกมาหย่อนในตู้ ผู้ทำหน้าที่แจกจ่ายบัตรเลือกตั้งนำบัตรที่ตนช่วยลงคะแนนให้แก่สมาชิกมาหย่อนในตู้ หรือสมาชิกฝากต่อ ๆ กันมา และเมื่อหมดเวลาที่จะเริ่มนับคะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดเรียงลำดับลงมาจนถึงลำดับที่ตามจำนวนที่ต้องการ ก็จะได้เป็นกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ต่อไป⁷⁷ การเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ จึงมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ ไม่มีกฎระเบียบที่แน่นอน ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างเอง การเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าว มีจุดบกพร่องในหลาย ๆ ประการ และก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้โดยง่าย ถ้าหากมีการแข่งขันกันในการเลือกตั้ง เช่น ในครั้งนี้ ก็จะกล่าวต่อไป

มีการแจกจ่ายรายชื่อสมาชิกพร้อมหมายเลขไปตามสมาชิกต่าง ๆ ก่อนหน้าจะถึงวันเลือกตั้งประมาณ 4-5 วัน ในช่วงนี้มีเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

- 1) มีบุคคลบางกลุ่มเข้าไปชี้แจงการลงคะแนนเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ หรือเก็บบัตรเลือกตั้งจากสมาชิกไปเพื่อลงคะแนนให้⁷⁸
- 2) กรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ที่รักษาการอยู่ประชุมตกลงมีมติให้แต่งตั้งบุคคลชุดหนึ่งเป็นผู้ไปดำเนินการเก็บบัตรเลือกตั้งก่อนถึงวันเลือกตั้ง⁷⁹
- 3) สมาชิกท่านแรกที่เข้าไปในตึกหาเลือกตั้งเป็นคนแรกพบว่าบัตรเลือกตั้งอยู่ใหลับบัตรไม่ต่ำกว่า 100 ใบ⁸⁰

⁷⁷ สัมภาษณ์นายจิรวุฒิ ศิริมิ่งตะลา, สมาชิกสมาคมพาณิชย์จังหวัดอุทัยธานี,

12 กรกฎาคม 2533.

⁷⁸ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

⁷⁹ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

⁸⁰ สัมภาษณ์นายจิรวุฒิ ศิริมิ่งตะลา, 12 กรกฎาคม 2533.

- 4) ผลการเลือกตั้งปรากฏว่ากรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ ชุดเดิมได้รับการเลือกตั้ง
แทบทั้งสิ้น
- 5) มีการประท้วงการเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งว่าไม่บริสุทธิ์ และไม่ยุติธรรม แต่
ไม่เกิดผล^{๘1}

นอกจากในเรื่องการเลือกตั้งกรรมการสมาคมพาณิชย์ฯ แล้ว นายวุฒิไกรฯ ยังเคย
วิจารณ์สมาคมพาณิชย์ฯ ภายใต้การบริหารของ นายสมศักดิ์ฯ ว่า สมาคมพาณิชย์ฯ ให้ความสำคัญสนับสนุน
ทางการเมืองแก่บุคคลบางคน และให้โทษต่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยการให้นำสำเนาใบ
ผูกไว้ที่หน้าสมาคมพาณิชย์ฯ เขียนประจานผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียหายอย่างเจาะจง^{๘2}
ถึง ๆ ที่สมาคมพาณิชย์ฯ จะต้องไม่สนับสนุนการเมือง ให้โทษ ให้โทษต่อการเมืองทุกฝ่าย เป็นต้น

พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการชี้ให้เห็นว่า ได้มีการขยายแวดวงความขัดแย้งออกจากเรื่อง
การบริหารงานของเทศบาล ไปสู่เรื่องอื่น และเปิดเผยต่อสาธารณชน ลักษณะดังกล่าว ทำให้
ประชาชนให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง และมีการวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ประชาชนกันอย่างกว้างขวาง
มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมความขัดแย้งกรณีการร้องเรียนทุจริต และประพฤตินิชอบในวง
ราชการ ได้ส่งผลให้นายวุฒิไกรฯ เริ่มหันมาใช้ความเข้มแข็งเด็ดขาดเป็นมาตรการ ที่จะปลดนาย
เฉลิมชัยฯ ออกจากตำแหน่งเทศมนตรีให้ได้ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการด้วยกัน ดังจะ
กล่าวต่อไป

3. ความพยายามในการปลดนายเฉลิมชัยฯ จากตำแหน่งเทศมนตรี

อาจกล่าวได้ว่า ความพยายามของนายวุฒิไกรฯ ที่จะปลด หรือบีบบังคับนาย
เฉลิมชัยฯ นั้น เกิดขึ้นตลอดเวลา นับตั้งแต่ที่ได้เกิดความขัดแย้งกันขึ้น ในกรณีการ ร้องเรียนอำนาจ
ทางการบริหารของนายเฉลิมชัยฯ ภายหลังจากเริ่มรับตำแหน่งได้เพียง 3 เดือน นายวุฒิไกรฯ
ได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ที่จะบีบบังคับนายเฉลิมชัยฯ ให้ลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรี เพื่อที่จะ
แต่งตั้งบุคคลอื่นที่ตนสามารถควบคุมได้ง่ายกว่าเข้าดำรงตำแหน่งแทน มาตรการที่นายวุฒิไกรฯ

^{๘1}สัมภาษณ์นายวิรัตน์ เทพสุนทร, 16 กรกฎาคม 2533.

^{๘2}"สมาคมพาณิชย์...." หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (16 สิงหาคม
2532) : 1.

นำมาใช้หนี้ อาทิ แนวความคิดที่จะให้มีเทศมนตรีเวียน การใช้ความได้เปรียบของเสียงข้างมากที่จะขับออกจากสมาชิกสภาเทศบาล การใช้ข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่เป็นแนวทางในการปลดและที่สำคัญที่สุดก็คือ การใช้เจตหมายลาออกเป็นเครื่องมือ

3.1 แนวความคิดที่จะให้มีเทศมนตรีเวียน

ความคิดของนายวุฒิไกรฯ ที่เสนอให้มีเทศมนตรีเวียนนี้ เกิดขึ้นภายหลังจากที่เข้ารับตำแหน่งเพียงประมาณ 3 เดือน เท่านั้น⁸³ ลักษณะของการมีเทศมนตรีเวียน ก็คือการปลดเปลี่ยนหมุนเวียนกันของสมาชิกสภาเทศบาลทุกท่าน ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งเทศมนตรีอย่างน้อยคนละ 6 เดือน ซึ่งจะทำให้สมาชิกสภาเทศบาลได้มีโอกาสเป็นฝ่ายบริหารอย่างเท่าเทียมกัน แนวความคิดดังกล่าวของนายวุฒิไกรฯ เกิดขึ้นก็เพราะมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรีเพียงผู้เดียว นั่นก็คือ นายเฉลิมชัย นั่นเอง แต่เนื่องจากระยะเวลาอันสั้นเพียงเวลาประมาณ 3 เดือนทำให้นายวุฒิไกรฯ ไม่สามารถหาเหตุผล ข้ออ้างใดใดปลดนายเฉลิมชัยฯ อย่างชอบธรรมลงได้ อย่างไรก็ตาม นายวุฒิไกรฯ ให้เหตุผลสนับสนุนแนวความคิดของตนเองว่า นายเฉลิมชัยฯ มีพฤติกรรมที่ไม่น่าไว้วางใจ และมีแผนการที่คิดจะโค่นล้มคณะเทศมนตรี⁸⁴ และเขียนลงในหนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ไว้ตอนหนึ่งว่า

"...ทำไม ผมจ่ายเงินคนเดียวยังคิดจะโค่น หักหลัง คว่าสภาฯ ผมอีกหรือนี้ ผมจึงบอกกับท่านสมาชิกว่า เรื่องทั้งหมดนั้นเป็นการใส่ร้าย ผมก็ประกาศออกมาอย่างชัดเจนเลยว่ ผมขอให้สมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดที่มี 18 เสียงนี้ว่า ผมขอเปลี่ยนการเป็นเทศมนตรี คนละ 6 เดือน และทุก ๆ คน จะได้เป็นกันครบถ้วน จะได้ไม่ต้องทะเลาะกัน..."⁸⁵

ส่วนนายเฉลิมชัยฯ กล่าวว่า ความคิดที่จะให้มีเทศมนตรีเวียนนี้ เนื่องมาจาก ความไม่พอใจของนายวุฒิไกรฯ ที่มีกับตนและพรรคพวก กรณีที่มีการเรียกรื้ออำนาจทางการบริหาร⁸⁶ ดังกล่าวนั่นเอง

⁸³ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

⁸⁴ นายก (นามแฝง), "มูห่าแยกะปลดเทศมนตรีทำไม?", หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (1 สิงหาคม 2532) : 1-3.

⁸⁵ นายก (นามแฝง), "มูห่าแยกะถ้าผมไม่แน่จริงฯ," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (16 สิงหาคม 2532) : 3.

⁸⁶ สัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนาการณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวไม่ได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกหลาย ๆ ท่านด้วยกัน เช่น นายณรงค์ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของนายวุฒิไกรฯ เอง ถึงกับเคยกล่าวไว้ว่า "...ถ้าเป็นอย่างนี้ ก็เหมือนเขวนเข็มนาไว้ล่อหมาเท่านั้นเอง..."⁸⁷ ซึ่งหมายความว่า การที่เทศมนตรี อยู่ในตำแหน่งได้เพียง 6 เดือน เป็นช่วงระยะเวลาอันสั้นที่ไม่สามารถแสดงผลงานใด ๆ ได้ออกมาสู่สาธารณะชนได้ การที่ได้ดำรงตำแหน่งก็เพียงได้แต่ชื่อเสียง เกียรติยศ เท่านั้น นายวุฒิไกรฯ ได้ใช้ตำแหน่งเทศมนตรีเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสมาชิกฯ ให้เห็นด้วยกับตน สมาชิกฯ หลาย ๆ ท่านขณะนั้นส่วนใหญ่เพิ่งได้รับการเลือกตั้งเข้าไปใหม่ ทำให้มีความรู้สึกอยากจะได้ใหม่การประนีประนอม ออมชอมกัน และไม่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่ม แนวความคิดของ นายวุฒิไกรฯ จึงไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกสภาเทศบาล และในที่สุดก็ต้องล้มเลิกความคิดดังกล่าวไป นับได้ว่า นายวุฒิไกรฯ เริ่มมีมาตรการบีบคั้น นายเฉลิมชัยฯ เป็นครั้งแรก

3.2 นายวุฒิไกรฯ พยายามใช้ความได้เปรียบของตนที่ควบคุมเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกสภาเทศบาลเอาไว้ได้ เพื่อให้สภาเทศบาลลงมติขับ นายเฉลิมชัยฯ ออกจากสมาชิกสภาเทศบาล ลักษณะดังกล่าวเป็นการกระทำตาม นัยมาตรา 19 (6) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "สมาชิกสภาแห่งสภาเทศบาลย่อมสิ้นสุดลง เมื่อสภาเทศบาลวินิจฉัยให้ออก โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เทศบาล มติในข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่สภาเทศบาลลงมติ" ซึ่งจะก่อให้เกิดผลตามมาตรา 46 (1) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496⁸⁸ อีกด้วย

⁸⁷ สัมภาษณ์นายณรงค์ ตำนานานิช, 20 กรกฎาคม 2533.

⁸⁸ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2499. มาตรา 46 นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 45 แล้ว ความเป็นเทศมนตรีจะสิ้นสุดลงเฉพาะตัวเมื่อ

- (1) สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลสิ้นสุดลงตามมาตรา 19
- (2) ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
- (3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สอบสวนแล้ว สั่งให้ออก โดยเห็นว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญา กับเทศบาลหรือกิจการที่ทำให้แก่เทศบาล ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยทางอ้อม หรือ
- (4) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออกตามมาตรา 35 หรือมาตรา 73.

เหตุผลของนายวุฒิไกรฯ ในประเด็นนี้ ได้ใช้ข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของนายเฉลิมชัยฯ เป็นข้ออ้างเพื่อดำเนินการตามมาตรา 19 (6) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 โดยในชั้นแรก เทศบาลเมืองอุทัยธานีได้มอบหมายให้นิติกรเจ้าพนักงานกฎหมายเทศบาลเมืองอุทัยธานี ดำเนินการร้องทุกข์และมอบคดีต่อเจ้าพนักงานสอบสวนให้ดำเนินกับนายเฉลิมชัยฯ ตามกฎหมาย^{๘๙} กล่าวคือ นายกเทศมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณี นายเฉลิมชัยฯ เบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่าการเบิกจ่ายเงินของ นายเฉลิมชัยฯ ไม่ตรงกับความเป็นจริง และไม่มีสิทธิ์เบิกได้โดยมีคณะกรรมการ คือ^{๙๐} นายรังษี อุทยานันท์ เป็นประธานกรรมการ นิติกรเทศบาลเมืองอุทัยธานี และบุคคลากรเทศบาลเมืองอุทัยธานีเป็นกรรมการ จากการสืบสวนข้อเท็จจริงของทางเทศบาลพบว่า นายเฉลิมชัยฯ ได้เบิกค่าเช่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง โดยไม่มีสิทธิ์เบิกได้ ซึ่งแม้ว่าจะได้มีการนำเงินมาชดใช้คืนแก่เทศบาลแล้ว แต่การกระทำดังกล่าวของนายเฉลิมชัยฯ ทำให้เทศบาลเมืองอุทัยธานีได้รับความเสียหาย^{๙๑} จึงมีความผิดตามหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ที่ สร 0905/ว 1031 ลงวันที่ 19 กันยายน 2521^{๙๒} อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาที่รอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำสำนวนส่งไปยังสำนักงานอัยการฯ อยู่ นั้น นายวุฒิไกรฯ ก็ได้เสียชีวิตลง และเมื่อเรื่องส่งไปถึงอัยการจังหวัดอุทัยธานี ได้มีคำสั่งเด็ดขาด ใ้ฟ้องนายเฉลิมชัยฯ^{๙๓}

นอกจากในกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว นายวุฒิไกรฯ ได้พยายามชี้แจงตลอดเวลาว่່านายเฉลิมชัยฯ ขาดสมรรถนะในการบริหารงานของเทศบาล ไม่ได้กระทำตนให้มีส่วนช่วย

^{๘๙} หนังสือเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ อน 5201/052 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2532 เรื่อง "ขอมอบคดีให้ดำเนินการสอบสวนเทศมนตรีเทศบาลเมืองอุทัยธานี" (เอกสารอัดสำเนา).

^{๙๐} คำสั่งเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ 171/2532 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2532 เรื่อง "แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง" (เอกสารอัดสำเนา).

^{๙๑} "คดีประวัติศาสตร์อุทัยธานี แจ้งจับเทศมนตรีทุจริตในหน้าที่-มอบตัวผู้คดี," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 (16 พฤศจิกายน 2532) : 1.

^{๙๒} หนังสือเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ อน 5201/052 ลงวันที่ 25 กรกฎาคม 2532 เรื่อง "ขอมอบคดีให้ดำเนินการสอบสวนเทศมนตรีเทศบาลเมืองอุทัยธานี" (เอกสารอัดสำเนา).

^{๙๓} หนังสืออัยการจังหวัดอุทัยธานี ที่ อน 0025/1126 ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2533 (เอกสารอัดสำเนา).

เหลือ สว่างสรรค์ ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นแต่อย่างใด อีกทั้งเรื่องราวการบริหารงานของเทศบาลก็ไม่ทราบ ไม่สามารถตอบคำถามของสมาชิกสภาเทศบาลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหของเทศบาลในเรื่องต่าง ๆ แต่ตรงกันข้ามกลับมีพฤติกรรมเป็นฝ่ายค้าน ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งเทศมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร⁹⁴ ในเรื่องนี้ หากพิจารณาย้อนกลับไป จะพบว่า นายวุฒิไกรฯ เคยลดบทบาทในฐานะเทศมนตรีของนายเฉลิมชัยฯ ลง โดยการออกคำสั่งเทศบาลเมืองอุทัยธานี ที่ 76/2532 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2532 เรื่อง มอบอำนาจหน้าที่ของเทศมนตรี ซึ่งคำสั่งดังกล่าวได้ยกเลิกคำสั่งที่ 202/2530 ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 2530 ที่มอบอำนาจหน้าที่ในส่วนหนึ่งของเทศมนตรีแก่นายเฉลิมชัยฯ ลงทั้งหมด ก็ยิ่งทำให้มองเห็นว่า นายวุฒิไกรฯ ได้ใช้มาตรการที่ค่อนข้างรุนแรงในการบีบบังคับนายเฉลิมชัยฯ เป็นอย่างยิ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม ความคิดที่จะดำเนินการตาม มาตรา 19 (6) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกสภาเทศบาลเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมาชิกสภาเทศบาลส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นเรื่องที่มีความรุนแรงมากเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายณรงค์ฯ และนายเกษมฯ ที่พยายามคัดค้านแนวความคิดดังกล่าวโดยตลอด ถึงกับจะขอมลาออกจากสมาชิกสภาเทศบาลด้วย หากมีการดำเนินการตามแนวความคิดนี้⁹⁵

3.3 การใช้มาตรการบีบบังคับนายเฉลิมชัยฯ ที่สำคัญที่สุดคือ การใช้จดหมายลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรีที่กำขั้ก่อนหน้าจะมีการดำรงตำแหน่ง เป็นเครื่องมือที่จะให้นายเฉลิมชัยฯ พ้นจากตำแหน่งไป สำหรับความเป็นมาของจดหมายลาออกนั้น มีดังต่อไปนี้

ภายหลังจาก กลุ่มวุฒิไกร-รังษี ชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล โดยได้รับเลือกตั้งเข้ามาทั้ง 18 ท่าน ได้มีการกำหนดบุคคลดำรงตำแหน่งเทศมนตรี 2 ท่าน คือ นายจำรัส(บ) และนายเฉลิมชัยฯ โดยมีนายวุฒิไกรฯ เป็นนายกเทศมนตรี เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2528 และในวันเดียวกันนั้น นายวุฒิไกรฯ ก็ให้นายจำรัส(บ) และนายเฉลิมชัยฯ ทำใบลาออก

⁹⁴ นายก (นามแฝง), "มมูร์้าแยกระทำไม่ถึงต้องปลดออกจากเทศมนตรี?", หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 (16 กันยายน 2532) : 3.

⁹⁵ สัมภาษณ์นายณรงค์ ต่านพานิช, 20 กรกฎาคม 2533.

จากการเป็นเทศมนตรีเก็บไว้ที่นายวุฒิไกรฯ คนละ 1 ฉบับ^{๑๖} ซึ่งการทำใบลาออกก็เช่นเพราะ นายวุฒิไกรฯ ไม่ไว้ใจนายจำรัส(บ) จึงให้นายเฉลิมชัยฯ ทำใบลาออกเป็นตัวอย่างเพื่อที่จะให้นายจำรัส(บ)ทำใบลาออกไว้เป็นแบบเดียวกัน^{๑๗} แต่ต่อมา เมื่อมีการข่าวเสียงเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะเทศมนตรีโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานีให้ความเห็นชอบ ผลปรากฏว่า นายรังษีฯ ได้เป็นเทศมนตรีแทนนายจำรัส(บ) และ นายรังษีฯ ก็ได้ทำใบลาออกเพื่อเก็บไว้ที่นายวุฒิไกรฯ เช่นเดียวกัน

การยื่นใบลาออกในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจหลายประการ คือ^{๑๘}

- 1) นายวุฒิไกรฯ ได้นำใบลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรีของนายเฉลิมชัยฯ ไปยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2532 โดยนำใบลาออกไปลงรับที่งานสารบรรณของจังหวัดฯ แล้ว แต่ปรากฏว่า ไม่ได้ลงวันเดือนปีของใบลาออก และไม่ได้ระบุวันที่ลาออกไว้แต่อย่างใด
- 2) จังหวัดฯ เห็นว่า นายเฉลิมชัยฯ มิได้เป็นผู้นำใบลาออกไปยื่นด้วยตนเอง และไม่มีหนังสือคำสั่งของเทศบาลเมืองอุทัยธานีด้วย จังหวัดฯ จึงได้เชิญนายเฉลิมชัยฯ ไปตรวจสอบใบลาออกดังกล่าว นายเฉลิมชัยฯ ยืนยันว่า เป็นใบลาออกของตนที่ได้ฝากไว้กับนายวุฒิไกรฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ภายหลังจากที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเทศมนตรีแล้ว และนายเฉลิมชัยฯ ได้กรอกรายการในใบลาออกเพิ่มเติม เป็นหนังสือลงวันที่ 14 มีนาคม 2532 และขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2533 เป็นต้นไป
- 3) จังหวัดฯ ได้แจ้งให้เทศบาลพิจารณาบททวนใบลาออกของนายเฉลิมชัยฯ ใหม่ โดยให้หนังสือคำสั่งของเทศบาลเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย และเทศบาลได้ราย

^{๑๖} "หนังสือขอความเป็นธรรม กรณีลาออกจากการเป็นเทศมนตรีของนายเฉลิมชัย พัฒนภรณ์ ต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย" ลงวันที่ 10 เมษายน 2532, หน้า 2. (เอกสารอัดสำเนา).

^{๑๗} เฉลิมชัย พัฒนภรณ์, "กณศรียุทธะทางออกของสถานการณ์," หนังสือพิมพ์ ทันตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (16 ตุลาคม 2532) : 4 และสัมภาษณ์นายเฉลิมชัย พัฒนภรณ์, 17 กรกฎาคม 2533.

^{๑๘} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "บันทึกเรื่องเทศมนตรีเมืองอุทัยธานี (นายเฉลิมชัย พัฒนภรณ์) ลาออกจากตำแหน่ง" พฤศจิกายน 2532, หน้า 1 (เอกสารอัดสำเนา).

งานว่า การที่นายวุฒิไกรฯ นำใบลาออกของนายเฉลิมชัยฯ ที่ไม่ได้ลงวันเดือนปี ไปยื่นต่อจังหวัดฯ นั้น ถือได้ว่าใบลาออกมีผลสมบูรณ์ เป็นผลให้นายเฉลิมชัยฯ ต้องพ้นจากตำแหน่งเทศมนตรี แม้ว่าต่อมาภายหลัง นายเฉลิมชัยฯ จะได้กรอกวันเดือนปีที่ลาออกเพิ่มเติม แต่ก็เป็นการเพิ่มเติมหลังจากที่ลงรับใบลาออกในทะเบียนรับ-ส่งหนังสือของจังหวัดฯ แล้ว โดยมีความประสงค์ที่จะให้ใบลาออกไม่มีผลใช้บังคับ

4) จังหวัดฯ ได้แจ้งให้ทราบถึงความเป็นมาของเรื่องดังกล่าวว่า คณะเทศมนตรีเมืองอุทัยธานี ซึ่งประกอบด้วย นายวุฒิไกรฯ เป็นนายกเทศมนตรี นายรังษีฯ และนายเฉลิมชัยฯ เป็นเทศมนตรี เริ่มรับหน้าที่เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2528 ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยปลายปี 2528 เทศมนตรีทั้งสองนายได้ทำใบลาออกโดยไม่ได้ลงวันเดือนปี และวันที่ลาออก มอบให้นายวุฒิไกรฯ เก็บรักษาไว้ และให้นายวุฒิไกรฯ มีอำนาจยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเมื่อใดก็ได้

เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว มีการพิจารณากันถึง 3 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการพิจารณาของกรมการปกครอง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) และสิ้นสุดชี้ขาดในคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

(1) กรมการปกครอง พิจารณาว่า ใบลาออกดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ แต่ด้วยเป็นปัญหาข้อกฎหมาย ถ้าหากวินิจฉัยผิดพลาด ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ดังนั้นจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยข้อหารือดังกล่าว⁹⁹

(2) คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ 6) มีความเห็นเป็นสองฝ่าย ดังนี้

2.1 กรรมการฝ่ายข้างมาก พิจารณาว่า ใบลาออกดังกล่าวมีผลสมบูรณ์

2.2 กรรมการฝ่ายข้างน้อย พิจารณาว่า ใบลาออกดังกล่าวไม่มีผล โดยชี้แจงว่า ใบลาออกจะมีผลสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ นายเฉลิมชัยฯ แสดงเจตนาขอลาออกจากตำแหน่งอย่างแท้จริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตามนัยมาตรา 46(2) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล¹⁰⁰

(3) คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เป็นผู้พิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย และมีความเห็นว่า การลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรีตามกฎหมายใน

⁹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁰⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-6.

มาตรา 46(2) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 นั้น มุ่งหมายที่จะให้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของเทศมนตรี ผู้ประสงค์จะลาออกเท่านั้น ซึ่งต้องยื่นใบลออกที่ความสมบูรณ์ แสดงความตั้งใจจะพ้นจากตำแหน่งไปในเวลาใด เวลาหนึ่งอย่างเด่นชัด เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า แม้ว่านายเฉลิมชัยฯ จะเคยทำเอกสารระบุว่ามิก็จรรยาส่วนตัว ไม่สามารถจะปฏิบัติงานในตำแหน่งได้ จึงขอลาออกจากตำแหน่งก็ตาม แต่นายเฉลิมชัยฯ ก็ได้เว้นข้อความวันที่ลาออกวางไว้ และยังคงปฏิบัติหน้าที่เป็นเทศมนตรีตลอดมา เอกสารดังกล่าวจึงยังไม่มีผลสมบูรณ์ที่จะถือได้ว่าเป็นหลักฐานยืนยันถึงการแสดงเจตนาขอลาออกของนายเฉลิมชัยฯ ฉะนั้น การที่นายวุฒิไกรฯ ได้นำเอกสารดังกล่าวไปยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยที่นายเฉลิมชัยฯ ยังมิได้สมัครใจจะลาออกจากตำแหน่งในขณะนั้น จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อมาตรา 46(2) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และไม่เป็นเหตุที่จะนำมาผูกมัดนายเฉลิมชัยฯ ให้อำนาจรับผลการลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรีเพราะการลาออกเนื่องจากการดำเนินการของนายวุฒิไกรฯ และเมื่อนายเฉลิมชัยฯ ได้กรอกข้อความในเอกสารของตนให้สมบูรณ์ว่าประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2533 จึงต้องถือว่านายเฉลิมชัยฯ ได้แสดงเจตนาว่าตนมีความประสงค์จะลาออกจากตำแหน่ง ในวันที่ที่ ได้รับไว้¹⁰¹

ผลของใบลาออกซึ่งมีการวินิจฉัยโดยคณะกรรมการกฤษฎีกาปรากฏว่า ไม่มีผลสมบูรณ์นั้น ทำให้นายเฉลิมชัยฯ ยังคงอยู่ในตำแหน่งเทศมนตรีต่อไปได้ เท่ากับว่าความพยายามที่จะกำจัดนายเฉลิมชัยฯ ออกจากตำแหน่งเทศมนตรีของนายวุฒิไกรฯ ไม่ประสบความสำเร็จอีกครึ่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมความขัดแย้งที่ยังทวีความรุนแรงอย่างยากที่บุคคลทั้งสองฝ่ายจะเห็นกลับมาเชื่อมประสานกัน ได้อีกต่อไป

จากมาตรการต่าง ๆ ที่นายวุฒิไกรฯ นำมาใช้เพื่อความพยายามในการปลดตนายเฉลิมชัยฯ จากตำแหน่งเทศมนตรี แต่ไม่ประสบความสำเร็จนั้น ทำให้นายวุฒิไกรฯ ต้องใช้วิธีการอีกประการหนึ่ง นั่นคือการลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีเพื่อก่อให้เกิดผลตามมาตรา 45(3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "เทศมนตรีทั้งคณะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อความเป็นเทศมนตรีของนายกเทศมนตรีสิ้นสุดลง หรือเทศมนตรีต้องออกทั้งคณะ"

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 7-9.

4. การลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีของนายวุฒิไกรฯ

นายวุฒิไกรฯ ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองอุทัยธานี ในวันที่ 11 ตุลาคม 2532 และจะมีผลในวันที่ 24 ตุลาคม 2532 ในใบลาดังกล่าวมีใจความว่า ลาออกเพื่อปรับปรุงคณะเทศมนตรี ความต้องการของนายวุฒิไกรฯ นั้น เพียงแต่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งเทศมนตรี คือ นายเฉลิมชัยฯ ออก และให้นายจรัส(บ) เข้าดำรงตำแหน่งแทน¹⁰² ในสภาพความเป็นจริงแล้วนั้น การปรับปรุงคณะเทศมนตรี โดยการเปลี่ยนแปลงเฉพาะเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งนั้น สามารถกระทำ ได้โดยให้เทศมนตรีผู้นั้นลาออกจากตำแหน่งเทศมนตรีเป็นการเฉพาะตัวตามมาตรา 46(2) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแต่งตั้งเทศมนตรีคนใหม่เข้ามาแทน แต่เพราะปัญหาของความขัดแย้งกันระหว่าง นายวุฒิไกรฯ และนายเฉลิมชัยฯ ทำให้นายเฉลิมชัยฯ ไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามความต้องการของนายวุฒิไกรฯ ซึ่งอาจพิจารณาจากข้อเขียนของนายเฉลิมชัยฯ ตอบหนึ่งที่ว่า "...ความเป็นมาของใบลาออกนี้ ผมจะต้องเขียนแจ้งให้ทุกท่านทราบถึงที่มาและที่ไปอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง มองถึงเกมส์นี้เป็นฝ่ายชนะ เพราะเอาผมลงไม่ได้ ถ้าจะต้องลง ก็ต้องลงมาด้วยกัน..."¹⁰³ การไม่ยอมแพ้ของนายเฉลิมชัยฯ ทำให้นายวุฒิไกรฯ จึงต้องเลือกทางออกที่จะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในคณะเทศมนตรีได้ นั่นก็คือ การลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี เพื่อให้ความเป็นคณะเทศมนตรีสิ้นสุดลงทั้งคณะ ตามมาตรา 45(3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ตามที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง ดังนั้น นายรังษีฯ และ นายเฉลิมชัยฯ จึงต้องสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งเทศมนตรีตามไปด้วย

อาจกล่าวได้ว่า นายวุฒิไกรฯ พิจารณาผลการลาออกของตนว่า จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งนายกเทศมนตรีที่ตนจะต้องได้รับการคัดเลือกอีกสมัยหนึ่งอย่างแน่นอน เพราะมีความมั่นใจใ้กับการควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกสภาเทศบาลเอาไว้ได้ตนเอง เหตุการณ์ในช่วงที่นายวุฒิไกรฯ ลาออกนั้น ที่น่าสนใจมีดังต่อไปนี้ คือ

¹⁰² นายก (นามแฝง), "มุกท่าแขก," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 (1 พฤศจิกายน 2532), หน้า 3.

¹⁰³ เฉลิมชัย พัฒนาการณ์, "ถนนศรีอุทัย: ทางออกของสถานการณ์," หน้า 4.

- 1) นายวุฒิไกรฯ เรียกประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเป็นการภายใน สมาชิกที่เข้าร่วมทั้งหมดเป็นสมาชิกของฝ่ายนายกเทศมนตรี ทั้งสิ้น เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในคณะเทศมนตรี โดยมีข้อตกลงให้ นายวุฒิไกรฯ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี นายรังษีฯ และนายจรัส(บ) ดำรงตำแหน่งเทศมนตรี
- 2) มีการกำหนดวันเพื่อชาวเลี้ยงสมาชิกสภาเทศบาลเป็นครั้งแรกในวันที่ 17 ตุลาคม 2532 และกำหนดวันประชุมสภาเทศบาลสมัยวิสามัญ (สมัยที่ 1) ประจำปี 2532 ในวันที่ 24 ตุลาคม 2532 เวลา 10.00 น.¹⁰⁴ แต่ผลปรากฏว่า ในวันที่ 17 ตุลาคม 2532 ไม่มีการชาวเลี้ยงเพื่อคัดเลือกคณะเทศมนตรีแต่อย่างใด
- 3) มีการเลื่อนกำหนดวันประชุมสภาเทศบาล สมัยวิสามัญ (สมัยที่ 1) ประจำปี 2532 จากวันที่ 24 ตุลาคม 2532 เวลา 10.00 น. ไปเป็น วันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 เวลา 10.00 น. เพื่อให้การประชุมเลือกคณะเทศมนตรีชุดใหม่¹⁰⁵ ขณะนั้นจังหวัดอุทัยธานี ได้แต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราว ประกอบไปด้วย เรือตรี สุนทร ลั่นตยานนท์ ปลัดจังหวัดอุทัยธานี ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี พ.ต.อ. ธนศักดิ์ สุนทรวิภาต ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 1 และนายสาธิต บำเพ็ญ นายอำเภอเมืองอุทัยธานี ดำรงตำแหน่งเทศมนตรี¹⁰⁶
- 4) การประชุมสภาเทศบาล สมัยวิสามัญ (สมัยที่ 1) ประจำปี 2532 เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 ไม่สามารถทำการชาวเลี้ยงเพื่อแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชุดใหม่ได้ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ตัดราชการที่กระทรวงมหาดไทย¹⁰⁷
- 5) วันที่ 10 มกราคม 2533 ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ นัดประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อทำการชาวเลี้ยงเลือกคณะเทศมนตรีชุดใหม่ ผลปรากฏว่า คณะเทศมนตรีชุดใหม่ประกอบด้วย นายวุฒิไกรฯ เป็นนายกเทศมนตรี นายรังษีฯ และ นายจรัส(บ) เป็นเทศมนตรี

¹⁰⁴ หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 (1 พฤศจิกายน 2532), หน้า 1 และ หนังสือพิมพ์ทันตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (1 พฤศจิกายน 2532) : 6.

¹⁰⁵ เรื่องเดียวกัน.

¹⁰⁶ จังหวัดอุทัยธานี, "การแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราว," คำสั่งจังหวัดอุทัยธานี ที่ 1453/2532 ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2532 (เอกสารอัดสำเนา).

¹⁰⁷ สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยวิสามัญ (สมัยแรก) ครั้งที่ 3 ประจำปี 2532," วันที่ 7 พฤศจิกายน 2532, หน้า 4 (เอกสารอัดสำเนา).

แม้ว่าในที่สุดแล้วคณะเทศมนตรีชุดใหม่เป็นไปตามความคาดหมายของนายวุฒิไกรฯ ที่ตัดสินใจลาออกจากตำแหน่งเพื่อต้องการปรับปรุงคณะเทศมนตรี แต่ช่วงระยะเวลาประมาณเกือบ 90 วัน ที่ดำเนินการชาวเสียงเพื่อแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชุดใหม่นั้น มีเหตุการณ์ทางการเมืองอีก 2 ประการที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ก็คือ

4.1 การลอบบีสมาชิกสภาเทศบาลจากฝ่ายเทศมนตรี

เป็นพฤติกรรมที่มีจุดประสงค์จะล้มล้างอำนาจของนายวุฒิไกรฯ ลง การเข้าไปลอบบีสมาชิกสภาเทศบาลหลาย ๆ ท่าน โดยการยื่นข้อเสนอในรูปของผลประโยชน์ เช่น การใช้ตำแหน่งทางการเมืองเป็นสิ่งดึงดูดใจ และการใช้เงินจำนวนมาก เป็นต้น¹⁰⁸ ในช่วงที่ยังไม่มีการชาวเสียงนั้น ฝ่ายเทศมนตรี ได้มีการวางแผนการล่องหนบ้างพอสมควร อย่างน้อยก็มีการวางบุคคลในตำแหน่งคณะเทศมนตรี หากการลอบบีสมาชิกสภาเทศบาลได้ผล นั่นก็คือ วางตำแหน่งนายกเทศมนตรีไว้กับบุคคล 2 ท่าน คือ ระหว่าง นายจำรัส(บ) กับนายจำนงฯ ส่วนตำแหน่งเทศมนตรี 2 ตำแหน่งนั้น นายเฉลิมชัยฯ จะดำรงตำแหน่ง 1 ตำแหน่ง และปล่อยว่างเอาไว้ 1 ตำแหน่ง¹⁰⁹ หากพิจารณาจากข้อเขียนของนายวุฒิไกรฯ ก็พอจะเห็นว่า หากสมาชิกสภาเทศบาลยอมรับเงื่อนไขที่ฝ่ายเทศมนตรีเสนอให้ โอกาสที่การชาวเสียงเพื่อแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชุดใหม่ เปลี่ยนแปลงไป เงื่อนไขดังกล่าว ได้แก่¹¹⁰

นายจำนงฯ และ นายจำรัส(บ) ข้อเสนอคือ ตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญ
 พ.ต.อ. (พิเศษ) ผ่องฯ และ นายวิเชียร(ส) ข้อเสนอคือ เงินจำนวน 50,000 บาท
 นายจำรัส(อ) ข้อเสนอคือ เงินจำนวน 45,000 บาท เป็นต้น

นายวุฒิไกรฯ กล่าวไว้ในการประชุมสภาครั้งหนึ่ง ภายหลังจากการลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรีแล้วว่า

¹⁰⁸ นายก (นามแฝง), "มมห้าแยก," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 (16 พฤศจิกายน 2532) : 2 , 4-6.

¹⁰⁹ สัมภาษณ์นายนรินทร์ วัฒนโกส, 18 กรกฎาคม 2533.

¹¹⁰ นายก (นามแฝง), "มมห้าแยก," หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 (16 พฤศจิกายน 2532) : 2 , 4-6.

"...ปกติผมเป็นคนอ่อนน้อม ไม่มีปัญหา เดินตามระเบียบทุกอย่าง ผมอยู่ไทยรัฐมา 15 ปี ไม่เคยทำลายจิตใจข้าราชการแม้สักครั้งเดียว ในเมื่อสมาชิกเล่นกันแบบนี้ ระหว่างเวลาที่ผู้ว่าฯ ยึดเวลาให้ 15 วัน วงการแบกก็ทำมาแล้ว ให้เงินห้าหมื่นก็ทำมาแล้ว ตุ่มหูเพชรก็แจกแล้ว ก็ยังทำไม่สำเร็จ ผมเชื่อว่า ท่านสมาชิกของเรานี้มีอุดมการณ์พอสมควร..."¹¹¹

พฤติกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับ นายเฉลิมชัยฯ และพรรคพวก ที่ยังคงเกิดขึ้นโดยตลอด และในทุกรูปแบบ เพื่อที่จะเอาชนะและกำจัดซึ่งกันและกันในทางการเมือง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า การที่ผลของการล๊อบบี้ไม่เป็นผลในทางปฏิบัตินั้น อาจอธิบายได้ด้วยเหตุผลของความสัมพันธ์ส่วนตัว ตามระบบพรรคพวก และระบบอุปถัมภ์ ระหว่างนายวุฒิไกรฯ ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่ม กับสมาชิกฝ่ายนายกเทศมนตรี ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับเหตุผลที่ สมาชิกฝ่ายนายกเทศมนตรี ยังคงมองเห็นบทบาท และความสำคัญ ตลอดจนยังมีความเชื่อถือ และศรัทธาในตัวของนายวุฒิไกรฯ อยู่นั่นเอง

4.2 แรงกดดันจากข้าราชการการเมืองระดับชาติที่มีต่อกิจกรรมทางการเมืองของเทศบาล

กิจกรรมทางการเมืองของเทศบาลนั้น ผู้วิจัยหมายถึง ขั้นตอนของการชาวเสี่ยง เพื่อแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชุดใหม่ โดยอาจพิจารณาได้จากกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อชาวเสี่ยงได้ถึง 2 ครั้ง มีลักษณะที่มองคล้ายกับเป็นการถ่วงเวลาเพื่อโหม้การชาวเสี่ยงล่าช้าออกไป ทั้ง ๆ ที่ได้กำหนดวันชาวเสี่ยงครั้งแรกไว้เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2532 ซึ่งการกำหนดวันดังกล่าวนั้น เรือตรี สุนทร สันตยานนท์ ปลัดจังหวัดอุทัยธานี ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีชั่วคราว อ้างว่า แท้ที่จริงแล้วเป็นเพราะผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ไม่ต้องการโหม้การแต่งตั้งคณะเทศมนตรีชั่วคราวขึ้น¹¹² แต่เมื่อถึงกำหนดวันประชุมสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อชาวเสี่ยงเลือกตั้งคณะเทศมนตรี ในวันที่ 17 ตุลาคม 2532 กลับไม่

¹¹¹ สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยวิสามัญ (สมัยแรก) ครั้งที่ 3 ประจำปี 2532," วันที่ 7 พฤศจิกายน 2532, หน้า 5 (เอกสารอัดสำเนา).

¹¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

สามารถทำการชวเสี่ยงได้ เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และอ้างว่า ติดราชการที่อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี¹¹³ และเลื่อนการประชุมออกไปเป็น วันที่ 6 พฤศจิกายน 2532 เมื่อกำหนดวันประชุม ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ก็ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้อีก ทำให้การชวเสี่ยงต้องเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด นายประหยัด ยะคะนอง ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า

"...ในขั้นตอนแรก เมื่อนายกฯ ลาออก ทางจังหวัดได้ตัดสินใจที่จะชวเสี่ยงในวันที่ 24 ตุลาคม 2532 ต่อมามีเหตุพิเศษ ก็ถือเป็นเหตุการณ์ที่ทำหน้าที่ว่า ควรจะเป็นผู้รับผิดชอบ เอกฯ เอง ผมไม่อยู่ในฐานะที่จะเรียนชี้แจงได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น และหลังจากนั้นก็ยังมีหนังสือจากท่านผู้ว่าฯ เชิญสมาชิกทุกท่านประชุม เมื่อพิจารณาเลือกสรรบุคคลเป็นนายกฯ และเทศมนตรีฯ ตามนัยข้อ 97 ตามข้อบังคับการประชุมสภาเทศบาล พ.ศ. 2496 ถ้าเราดำเนินการชวเสี่ยงได้ ก็จะได้ดำเนินการพิจารณาเสนอสภาฯ ตามนัย ข้อ 98 แต่เมื่อเข้าวันที่ 6 ได้เกิดเหตุการณ์พิเศษ ผู้ใหญ่จากกระทรวงฯ ขอให้ท่านผู้ว่าฯ ไปพบที่กระทรวง ส่วนรายละเอียดนั้น ท่านผู้ว่าฯ ท่านจะขอชี้แจงกับท่านสมาชิกทุกท่านเอง เพราะว่าเป็นนโยบายของผู้ใหญ่..."¹¹⁴

คำกล่าวของผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุทัยธานี ได้ชี้ให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่ค่อนข้างมีเงื่อนงำบางอย่างพอสมควร ซึ่ง นายวุฒิไกรฯ ก็เชื่อเช่นนั้น โดยกล่าวไว้ในการประชุมสภาเทศบาลครั้งนั้นว่า

"...เมื่อวันที่ 5 ผมได้ไปงานเลี้ยงที่อำเภอสว่างอารมณ์ ผมได้พบท่านผู้ว่าฯ และได้ลาท่านกลับก่อน และได้เรียนท่านว่าจะกลับไปพบท่านสมาชิกฯ เพราะว่าเป็นวันที่ 6 จะมีการประชุม แต่ว่าตอนเช้าเหตุการณ์มันแปรไป...ผมเชื่อเหลือเกินว่า การเล่นอย่างนี้เป็นการเล่นการเมือง สมาชิกบางท่านใช้วิธีการสกรบกแบบนั้น อย่างนี้ไม่ถือว่า เป็นประชาธิปไตย..."¹¹⁵

¹¹³ หนังสือพิมพ์ทันตะวัน ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (1 พฤศจิกายน 2532) : 6.

¹¹⁴ สภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี, "รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุทัยธานี สมัยวิสามัญ (สมัยแรก) ครั้งที่ 3 ประจำปี 2532," วันที่ 7 พฤศจิกายน 2532, หน้า 4 (เอกสารอัดสำเนา).

¹¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

อย่างไรก็ตาม ในการประชุมสภาเทศบาล เพื่อชาวเสียมเลือกตั้งคณะเทศมนตรี ใน วันที่ 10 มกราคม 2533 ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็มีได้ชี้แจงเหตุผลที่แน่ชัดแต่อย่างใด แต่กล่าวไว้เพียงว่า

"...ผมยืนยันว่าสมาชิกสภาเทศบาลแห่งนี้เป็นที่มาเดียวกับที่ก่อตั้งรวมกลุ่มกันมาถึงปีสุดท้ายแล้ว ก็เหลือเวลาอีกไม่มากก็จะหมดวาระไป เพราะฉะนั้น การกินแรงแคลงใจกัน ผมอยากจะขอรับรองในฐานะที่ผมเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด อยากให้ยุติเลิกลากันไป ผมก็ถือว่าเราควรจะคุยกันรู้เรื่อง ทางจังหวัดเองก็พร้อมที่จะเป็นคนกลางขอได้ทำความเข้าใจอย่างนั้น อย่าได้มองจังหวัดไปอีกแง่หนึ่งว่า จังหวัดสนับสนุนคนคนหนึ่งคนใดเป็นพิเศษ หรือว่าชอบพอกับใครเป็นพิเศษ อย่างนั้นก็ทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน..."¹¹⁶

ระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2528 อันเป็นการเริ่มต้นของการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยที่ 2 ของนายวุฒิไกรฯ จนกระทั่งถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2532 ซึ่งเป็นวันสิ้นสุดการดำรงตำแหน่ง โดยการยื่นใบลาออกนั้น ได้ปรากฏถึงสภาพปัญหาของความขัดแย้งต่าง ๆ มากมายอย่างเป็นรูปธรรม ระหว่างนายวุฒิไกรฯ กับนายเฉลิมชัยฯ สภาพปัญหาความขัดแย้งได้ปรากฏให้เห็นในรูปของพฤติกรรมความขัดแย้ง เริ่มตั้งแต่ ความพยายามปลดนายเฉลิมชัยฯ ออกจากตำแหน่งเทศมนตรี การร้องเรียนทุจริตและประพฤตินิชอบในวงราชการ การโจมตีโต้ตอบกันโดยใช้หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นสื่อ จนกระทั่งในที่สุดนายวุฒิไกรฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี พฤติกรรมความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งหมดนั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นผลมาจากมูลเหตุแห่งความขัดแย้ง ในเรื่องอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมืองทั้งสิ้น โดยที่พฤติกรรมความขัดแย้งเริ่มต้นจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล และขยายวงกว้างไปสู่กลุ่มบุคคลในที่สุด ในลักษณะเดียวกัน มีการขยายวงกว้างจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มทางการเมืองไปสู่สภาเทศบาล และบุคคลภายนอกเทศบาล อีกด้วย

¹¹⁶ สภาเทศบาลเมืองอุบลราชธานี รายงานการประชุมสภาเทศบาลเมืองอุบลราชธานี สมัยวิสามัญ (สมัยแรก) ประจำปี 2533, วันที่ 10 มกราคม 2533, หน้า 8 (เอกสารอัดสำเนา).

สำหรับเนื้อหาสาระของพฤติกรรมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ 3

ประการ คือ

1. จากเรื่องการบริหารงานของเทศบาล ซึ่งนายวุฒิไกรฯ เป็นฝ่ายที่เสียเปรียบ เพราะเป็นเป้าที่ถูกโจมตีได้ง่าย ในขณะที่ฝ่ายนายเฉลิมชัยฯ ไม่ค่อยมีงานบริหารที่ต้องรับผิดชอบ จึงมองหากจุดบกพร่องได้น้อยกว่า
2. จากเรื่องส่วนตัว ซึ่งต่างฝ่ายต่างพยายามขุดคุ้ยเรื่องส่วนตัว ลักษณะนิสัย และ บุคคลิกภาพ ที่เป็นข้อด้อยของแต่ละฝ่ายมาวิพากษ์วิจารณ์
3. จากเรื่องอื่น ๆ ภายนอกเทศบาล เช่น เรื่องการบริหารงานของสมาคมพาณิชย์ จังหวัด เป็นต้น

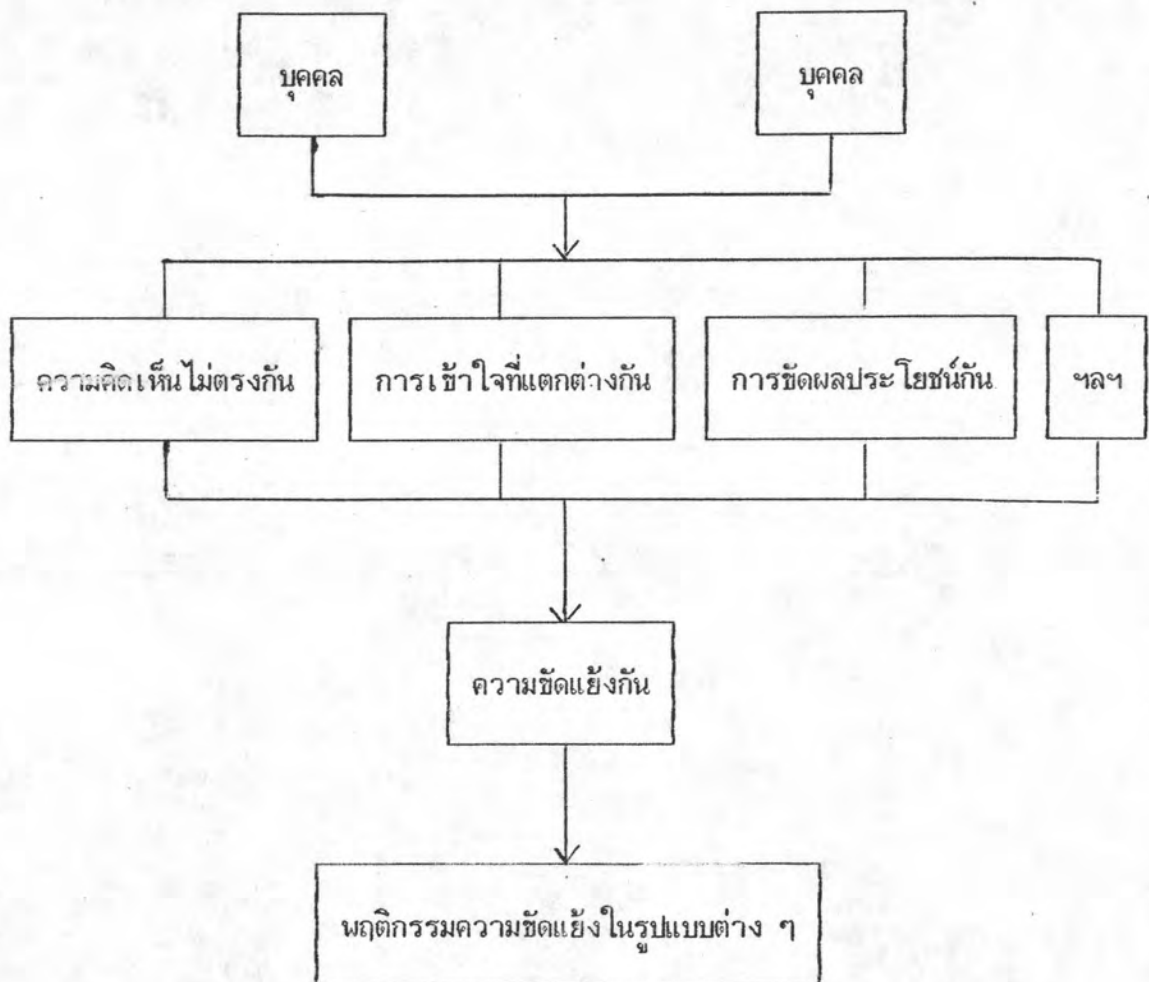
พฤติกรรมความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่น แม้ว่า จะมีได้ลดระดับความรุนแรงลง เนื่องจากยัง ไม่มีการปรับความเข้าใจกันระหว่างทั้งสองฝ่าย (หรือถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการปรับความเข้าใจกัน ก็คงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากยิ่ง) แต่ความรุนแรงก็มีได้เพิ่มระดับขึ้นอีก เนื่องจากนายเฉลิมชัยฯ ถูกลดบทบาททางการเมืองลง ทำหน้าที่เป็นเพียงสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายค้าน การเคลื่อนไหวทางการเมืองจึงอยู่ในรูปของการเคลื่อนไหวในสภาเทศบาล ที่ไม่ค่อยเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนเท่าใดนัก ประกอบกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นทั้งสองฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ฐานอุทัย และหนังสือพิมพ์ทันตะวัน หยดการวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตรงข้ามลงโดยสิ้นเชิง และได้ปิดกิจการลงชั่วคราว ยิ่งทำให้ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสทราบข่าวคราวเกี่ยวกับการขัดแย้งที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและสะท้อนให้เห็นในรูปของพฤติกรรมความขัดแย้ง ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกอย่างหนึ่งของประชาชนโดยทั่วไปอยู่แล้วว่า เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ไม่มีกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ในระบบการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานีอีกต่อไปแล้ว

นายวุฒิไกรฯ ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นสมัยที่สาม ได้เพียง 18 วัน ก็ถูกคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงถึงแก่ความตาย เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2533 สำหรับประเด็นสาเหตุของการฆาตกรรมครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตั้งประเด็นเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่นไว้ด้วย แต่ยังเป็นคดีที่ยังไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่า เป็นเพราะสาเหตุใดแน่

ความหมายของความขัดแย้งที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นการอธิบายวิเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ก็คือ ความหมายของความขัดแย้งในลักษณะที่เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล 2

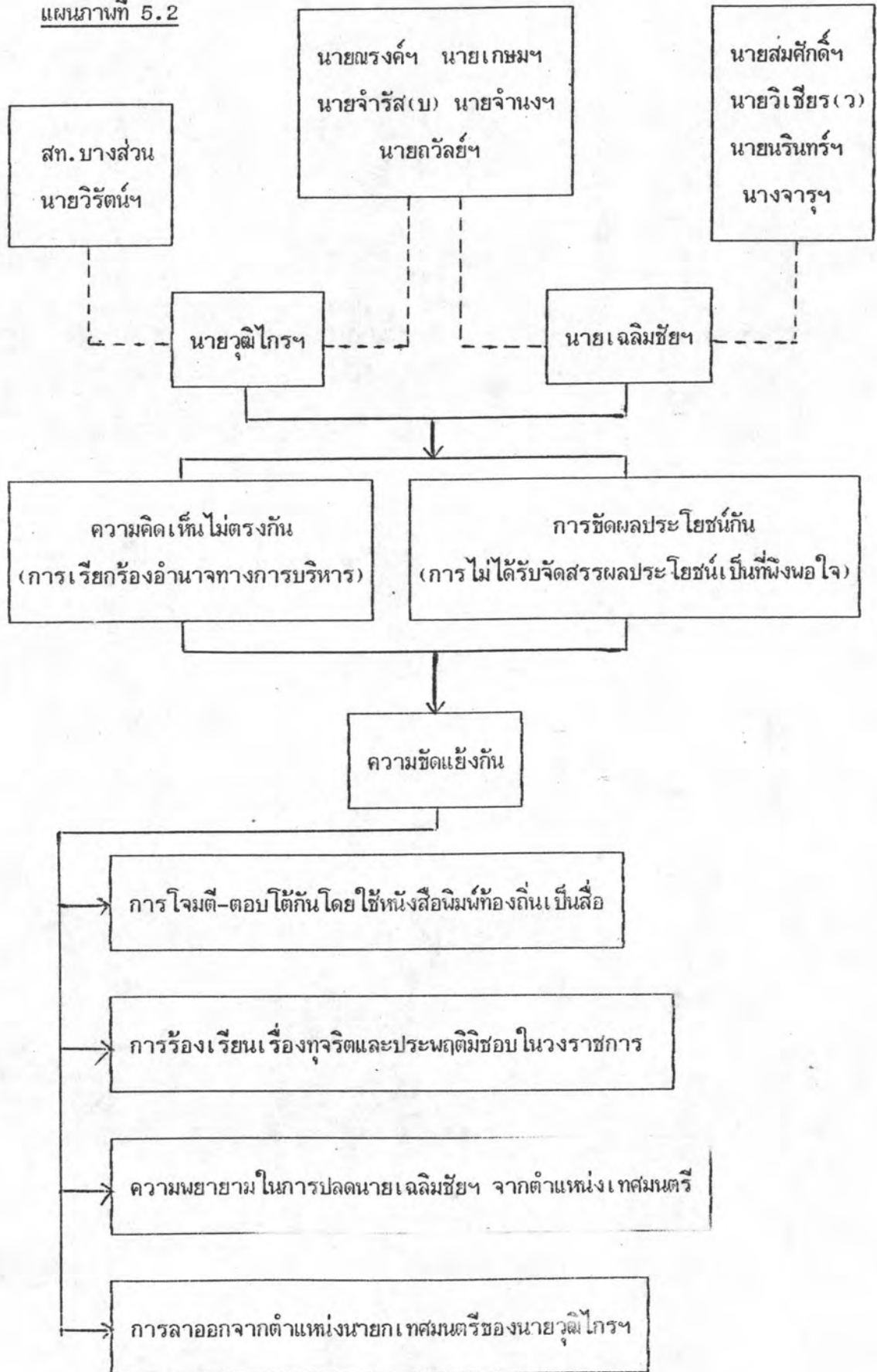
คน และได้แสดงพฤติกรรมการต่อสู้ทางการเมือง ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อป้องกัน ชัดขวาง มิให้ฝ่ายตรงข้ามกับตนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ สำหรับสาเหตุของความขัดแย้งนั้นอาจเกิดขึ้นด้วยกันในหลาย ๆ ประการ เป็นต้นว่า การมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน การเข้าใจที่แตกต่างกัน การขัดผลประโยชน์กัน ฯลฯ ผู้วิจัยจะขอนำเสนอในรูปของแผนภาพ ดังนี้คือ

แผนภาพที่ 5.1 แสดงรูปแบบของความขัดแย้งระหว่างบุคคล

หากพิจารณาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการเมืองท้องถิ่นเทศบาลเมืองอุทัยธานีตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดนี้ ก็กล่าวได้ว่า มีลักษณะที่เป็นแบบเดียวกันกับกรอบทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้เสนอมาแล้วนั่นเอง หากนำเอาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาสรุปไว้ในแผนภาพจะมีลักษณะ ดังนี้คือ

แผนภาพที่ 5.2

การรวมกลุ่มทางการเมือง เพื่อลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลในวันที่ 23 กันยายน 2533 นั้น ได้ชี้ให้เห็นถึง ภาวะการแตกสลายของกลุ่มวุฒิไกร-รังษี อย่างแน่ชัดมากยิ่งขึ้นไปกว่าเมื่อครั้งที่มีการแตกแยกออกเป็นฝักฝ่ายทางการเมืองระหว่างฝ่ายนายกเทศมนตรี กับฝ่ายเทศมนตรี นั่นก็คือ การที่สมาชิกของกลุ่มวุฒิไกร-รังษี แต่เดิม ต้องแยกเข้าสังกัดกลุ่มทางการเมืองใหม่และทำการแข่งขันกันเอง สมาชิกบางส่วน เช่น นายจำรัส(บ) นายจำนงฯ นายวิเชียร(ส) จ.ส.ต. นิตฯ นายศุภชัยฯ และนายเกษมฯ ลงสมัครในนามกลุ่มพลสุข ซึ่งมีนายวิรัตน์ฯ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญภายในกลุ่ม สมาชิกบางส่วน เช่น นายเฉลิมชัยฯ นายวิเชียร(ว) นายนรินทร์ฯ นายถวัลย์ฯ นายสุวัฒน์ฯ และนายสำเร็จฯ ลงสมัครในนามกลุ่มสร้างสรรค์อุทัย ซึ่งมีนายสมศักดิ์ฯ เป็นหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกบางส่วนที่เหลืองสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง คือ นายรังษีฯ นายณรงค์ฯ นายจำรัส(อ) และพ.ต.อ. (พิเศษ) ผ่องฯ การแยกกันลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งของสมาชิกกลุ่มวุฒิไกร-รังษี ชี้ให้เห็นว่า เมื่อกลุ่มชาคนายวุฒิไกร ความเป็นกลุ่มทางการเมืองก็ได้สิ้นสุดลงตามไปด้วย ทั้งนี้ก็เพราะการรวมตัวกันเป็นกลุ่มขึ้นมาในครั้งแรกนั้น สมาชิกยึดถือตัวบุคคล คือนายวุฒิไกรฯ เป็นสำคัญ ไม่ได้มีเครื่องยึดเหนี่ยวอื่น ๆ เช่น อุดมการณ์ หรือนโยบาย การเสียชีวิตของนายวุฒิไกรฯ ทำให้กลุ่มพลอย "ตาย" ไปด้วยนั่นเอง